

A BEVÁNDORLÓ

MEGJELEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.
VI. Évfolyam. 24. szám.

Szerkeszti: SINGER MIHÁLY.

EGYES SZÁM ÁRA 3 CENT.

NEW YORK, N. Y., TRENTON, N. J., PITTSBURG, Pa., KEDD, 1909. MÁRCZIUS 23-án.

VI. Year. No. 24.

NEM LESZ HÁBORU.

SZERBIA VALAHÁRA BEADJA A DEREKÁT.

Az utolsó napokban olyan hírek érkeztek be hazulról, mintha az ágyuk máris megdördültek volna a szerb háttáron. A háború el nem kerülhetének látszott, sőt úgy látszott, mintha Ausztria és Magyarország máris berontanának Belgrádba, mert az a hír forgott közszójon, hogy Forgách grófot, Ausztria és Magyarország képviselőjét Belgrádban, a szerbek lekasztolták. Ez a hír szerencsére alaptalannak nyilvánult, de tartotta magát egy másik hír, mely szerint a legutóbbi közös minisztertanácsban maga Ferenc József, akitnek uralkodását az utolsó évtizedekben a békés hajlamok elismerésre méltó ápolása jellemzi, kijelentette, hogy, latbavetve az összes körülményeket, most már ő is belátja, hogy a Szerbia által előidézett nehézségeket csak fegyveres uton lehet elintézni.

Ugy látszik, hogy ez a komoly fordulat valahára észretérite Szerbiát. Ma, hétfőn, ugyanis azt kábelezik Belgrádból, hogy a nagyhatalmak még ma felkérék Szerbiát, hogy Bosznia és Herzegovina bekebelezését tekintse befejezett ténynek, hogy szereljen le s hogy a behívott tartalékosokat szabadságolja ismét. Ugyanaz a kábelesürgöny azt is mondja, hogy Szerbia már előre kötelezte magát arra, hogy a nagyhatalmak e kérését, mely csak formailag kérdés, de valóságban parancs, teljesíteni fogja.

Emnek tulajdonítandó, hogy az osztrák és magyar külügyi hivatal bevárja a nagyhatalmak intézkedését s ennek eredményétől teszi függővé a Szerbiához intézendő utolsó jegyzékének szövegét. Maga Aehrenthal külügyminiszter biztosra veszi, hogy a nagyhatalmak közbelépése kedvező eredménnyel fog jární s hogy ennek fogva az ágyuk és a szuronyok ez alkalommal nem fognak szerephez jutni.

Ugy látszik azonban, mintha odahaza mégsem biznának teljesen Szerbia őszinteségében, mintha mégis félnének attól, hogy az utolsó pillanatban Szerbia inkább Oroszország ígatásaira, mint a nagyhatalmak békés figyelmeztetésére fogna hallgatni. Erre enged következtetni az a körülmény, hogy a külföldön élő tartalékosokat egyre behívják s hogy a budapesti hivatalos lap vasárnapi számában az összes magyarországi újságok a kormány abbéli rendelkezésére vannak figyelmeztetve, hogy büntetés terhe mellett tartózkodjanak a mozgósításról és a hadtest mozgolódásairól szóló hírek közlésétől.

Meglehet, hogy az osztrák és magyar kormányok ezen háborús intézkedéseikkel csak segíteni akarják a nagyhatalmakat abban, hogy a békét célzó közbelépésük minél eredményesebb legyen. Meglehet azonban az is, hogy Magyarország is, Ausztria is tisztában van az iránt, hogy Oroszország minden áron akarja a háborút s hogy a nagyhatalmakat csak azért kérték fel a közbenjárásra, hogy Ausztriának és Magyarországnak békés szándéka minden kétségen felül igazolva legyen.

Már a holnapi nap meghozza a megoldást. Mert Szerbiának a nagyhatalmak felszólítására azonnal meg kell adni a választ. Az egyenes választ.

Kitérőket elfogadni nem fognak. S ha ez a válasz nem lesz kielégítő, ha Szerbia ragaszkodik ahhoz, amit Oroszország diktál neki, akkor mi sem fogja utját állni annak, hogy az osztrák és magyar hadsereg bevonuljon Belgrádba. S ha Oroszország azután fegyveres beavatkozást kockáztatna, magával szemben fogja találni egész Európát.

A REMÉNY ÁLDOZATAI.

Februáriusban hatvánhétezer bevándorló érkezett ide.

Odaát a vén Európában annak a balga reménynek élnek, hogy az Egyesült Államokban megjavulnak a viszonyok. És valóságos népvándorlás indult meg már Amerika felé.

Amint Washingtonból hivatalosan jelentik, februáriusban hatvánhétezer bevándorló érkezett ide. Magyarországból a múlt hónapban tízezer négyezer hatvan hatvánhétezer érkezett ide, mint az 1908. évi februárius hónapban. És a bevándorlásnak most még csak kezdetlen vagyunk, mert, amint hítelek forrásból értesülünk, az emberek százezrei készülnek Magyarországból kivándorolni.

Mi ezt a kivándorlást látni méltányolni tudjuk. Ismerjük a Lazai gazdasági viszonyok tarthatatlanságát és megértjük, hogy a szerencsétlen emberek javítani akarnak helyzetükön. Nem javítanak rajta azonban, ha most indulnak vándorútra. Cseberből vederbe jutnak s csak szaporítják itt a munkanélküliek számát. Nyitott szemmel mennek a nyomorba.

Magyarországi laptársainkat kérjük, hogy e jóindulatú figyelmeztetésünket vegyék át és közöljék le feltűnő helyen. Akadályozzák meg, hogy a magyarok ezrei a nyomorba induljanak.

AMERIKAI MAGYAR.

Ujabb tájszólások odahaza.

Gesztesy Mihály, aki egy időn át a Bevándorló munkatársa volt, a következőket írja a *Magyar Nyelvtör*-ben:

A véletlen hozott össze a napokban egy régi ismerősömmel. Azelett gyakran találkoztunk, de a sors szétválasztott bennünket. Engem balvégzetem Amerikába vitt, ő pedig itthon maradt. Én az amerikai magyarság küzdelmeinek voltam tanúja, ő azonban a küzdelmeknek eredményét látta, az amerikai dollárokat, melyeket honfitársaink hazaküldtek. Beszélgettünk a régi időről, szórakozásainkról, szenvedelminkről. Ismerősömmel az volt a szenvedélem, hogy gyűjtöttem a tájszólásokat. Megkérdeztem, hódol-e még szenvedelmének.

— Igen, — így szólt — még gyűjtöm, s eddig még minden új tájszólást sikerült megállapítanom az értelmét. Csak egy szóval vagyok megakadva. Zemplémben, Sárosban, Sopron és Győr vidékén hallottam, de sem azt nem sikerült kisűntem, hogy honnét ered, sem abban nem vagyok biztos, hogy mit jelent.

— Talán segítségére lehetek — volt válasza.

— Ugyan, ugyan, talán Amerikában tanulta volna a tájszólásokat? — mondta gunyosan. — Hisz ott legfeljebb elfelejtette a magyar nyelvet!

— Lehet, hogy igaza van — feleltem lehangoltan.

— Nos hát, ha akkora jártassága van, mondja meg hát, mit jelent e szó: cseszolni?

Nagyot nevettem. Ismétlőm kérdésen és kétkezőn nézett rám.

— Kérdésére könnyen megfelelehetek. Cseszolni a magyarba átvett change angol szó, értelme: váltani, változtatni, megmástitani, stb. Használják pedig mindenütt, hol Amerikából visszatér magyarok vannak.

— Tehát körülbelül ugyanaz, mi a franciai changer? Különös! És amerikai honfitársaink e szót átvették?

— Nemesak ez, hanem sok más angol szót is. A tengerentuli honfitársaink közt egész zagyva nyelv képződött, melyet csak ők értenek meg. Hogy ezt demonstráljam, megszólaltatok egy amerikai magyar asszonyt, ki szomszédnőjével rövid beszélgetést folytat:

Az egyik: Jaj, lellem, az emberemnek volt egy kis argumentje [argument: vita] az egyik burdoszal [board: ellátás, boarder: aki ellátásban van] és tetszik tudni pada [payday: fizetés napja] volt, hát ilyenkor egy kek [kek: hordika] sör rendszeren elfogy, ettől pedig már jó tele volt mind a kettő, úgy hogy majd csak nem megfájtolták [to fight: harcolni, viaskodni] egymást. Az egyik a suflit [shovel: lapát], a másik a pikát [pick: csákány] fogta, és ha közibéjük nem megyek, az egyik ma már a morgba [morgue: halottasház], a másik pedig a dzselbe [jai: áristom] van. Így is a klájer [squire: békebíró] elé kerülnek. Pedig mindig jó barátságban voltak, hisz a majnába [mine bánya] is bodik [body: társ] voltak és a czugszprezent [superintendent: főfelügyelő] is szerette őket. Most mind a kettő elvesztí a dzsábját [job: munka] és mufullhatnak [to move: huzdolkodni] más pléze [place: lakóhely]. Hiába, a férfi mind krézi [crasy: örült], ha iszik. Én nem sejtve, a porson [porch: előcsarnok] ültem a rakáncserben [rocking chair: hintaszék], csak a réper [wrapper: pongyola] volt rajtam és olvastam a magyar pépert [paper: újság], mikor egyszerre csak hallom, hogy kiabálnak és szidják egymást. Beugrottam, hát a burdos már ott birkózott az emberemmel a főron [floor: padló]. Mikor ezt láttam, hamarjába felkaptam a renesröl [range: takaréktűzhely] egy píl [pail: veder] vizet, azzal végigöntöttem a burdost, aztán a dinerbakkettel [diner-bucket: ebédhordó doboz] jól fejbe kölintottam, erre ökelme eleresztette az emberemet és nekem jött, de biz én se voltam lézi [lazy: lusta] és olyan punesot [punch: ökölcsapás] adtam a szemé közé, hogy arul koldul. De még ezzel se volt vége. A konerbe [corner: sarok] ot állt a brum [broom: seprő], ennek a sztikjével [stick: nyél] egy párszor meglegyintetem magyarosan, mire kiugrott a járdla [yard: udvar] és azzal aztán vége lett. Valahány sörösbatli [bottle: üveg] volt a háznál, mind utána hajítottam és megfogadtam, hogy leverem a derekát annak a soredzscentnek [agent: ügynök], ha még csak a striten [street: utca] is megátom. Felszaladtam az opsztszre [up stairs: emeletre], kidobáltam az ablakon a burdos tronkját [trunk: láda], meg az új szűjtját [suit: egész öltözet]: menjen másfelé. Most pedig elmegyek a sztoroshoz [store: üzlet, kereskedés], hogy beszéljen a bászokkal [boss: gazda], talán szetlérezhetik [settle: rendezni] a dolgot.

MUNKÁSOK ESZMÉNYE.

MITCHELL JÁNOS FIGYELEMREMÉLTÓ BESZÉDE.

Amerika mindeddig a munkásember paradicsoma volt. Anyagiakban is, erkölcsiekben is több előnyt nyújtottak az Egyesült Államok a kezével, a festi erejével dolgozó embernek, mint a világnak bármely más országa. Az Egyesült Államokban embernek tekintették mindig a munkást társadalmilag és politikailag, a saját belátása, a saját tudása szerint gyakorolhatta mindig a jogait, melyek épp oly nagyok voltak, mint a gyárosé, vagy a bányatulajdonosé. Anyagiilag pedig egy bőles törvényhozás oly megélhetést biztosított a munkásnak, mely a világ bármely munkása fölé helyezte őt.

Ezeknek az előnyöknek híre járt s amíg azelőtt csak hajótöröttek s többnyire olyanok keresték fel Amerikát, a kiknek saját szülőhazájukban égett talpak alatt a föld, addig az utóbbi években évről-évre sok százezrével azok vándoroltak ide, akik másutt kevesebb anyagi eredménnyel érvényesített munkaerőjüket a jobb eredményeket ígérő Egyesült Államoknak kínálták fel.

S akik az utolsó évtizedben azzal az elhatározással érkeztek ide, hogy munkás életet akarnak folytatni, nem csalódtak várakozásaikban. Aki dolgozni akart és birt, az nemcsak kenyérhez jutott, de meg is takaríthatott valamit. Ezek az eszményi állapotok elszomorítóan megváltoztak az utolsó két esztendőben. A munkásember ma már csak kenyérhez sem jut Amerikában s azok a reménykedő emberek, akik még most is eldorádót látnak az Egyesült Államokban, keserűen kiabárandulnak, mihely Washington földjére tessik a lábukat.

Ily körülmények közt méltó figyelmet igényel az a beszéd, melyet Mitchell János most vasárnap tartott egy new yorki templomban. Mitchell János tudvalegőleg elnöke volt a bányamunkások szövetségének s vasárnap hallgatóságának ekképp mutatták be őt: *A munkások legokosabb, legkomolyabb és leghevebb vezetője.*

Mitchell a munkások elégedetlenségéről beszélt. Azt fejtette, hogy a munkások elégedetlensége arra vezető visza, hogy minden munkásember szívében egy eszmény él, amelyet elérni óhajt. A munkás nem akar sokat, csak azt: *hogy otthona legyen, amelyből nem zavarhatja őt ki senki, hogy munkája után oly bért kaphjon, amelyből szerencsétlenség esetére valamit megtakaríthat s amelyből gyermekeit tisztességes polgárokka nevelheti.*

Aláírjuk mi is azt, hogy ez szép eszmény, amelyért küzdeni érdemes. Ha ez az eszményi testet öltene, ha minden ember, aki hasznos tagja a társadalomnak, a saját házában élhetne, megvolna védve anyagiilag a sors mostohasága ellen és gyermekeinek tisztességes nevelést adhatna, akkor elérkezett volna az aranykor, akkor kihálnának az emberekből az egymást gyilkoló apró szenvedélyek és az ember testvérét szeretné és tisztelné embertársában.

Mitchell szerint ezt az eszményi állapotot társadalmi forradalom nélkül is el lehet érni. Szerinte a munkásszervezetek vannak hivatva amaz eszményi állapotok megteremtésére. Csak azt ellejejtette hozzáfűzni, hogy mily eszközökkel akarják a munkásszervezetek céljukat elérni, ha a társadalmi forradalmat kizártnak tartják. Mert szerintünk a sztrájk, a bojkott is a társadalmi forradalom egyik neme.

Legyen azonban bármiképp, ha a munkásszervezetek tényleg amaz eszményi állapotok létesítésén fáradoznak s ha fáradozásukat siker fogja koronázni, akkor a világ bennük fogja tisztelni az emberiség modern megváltót.

MAGYAROK BÁLJA.

A new yorki magyar republikánus klub.

A new yorki magyar republikánus klub, amely, bármit mondjanak is a klub ellenségei, érvényes és tiszteletet szerzett a magyar névnek, mos pénteken fogja megtartani évi bálját a Terrace Garden nagytermében.

A bálra odaigérkezett sok amerikai előkelőség, köztük Hughes kormányzó, Depew és Root szenátorok, Koenig S. Samuel belügyminiszter, Loeb, Roosevelt volt titkára, Parsons és Green kongresszusi képviselők, Rosalsky, Wadhams és Hofman bírák és mások.

Hogy az amerikaiakkal megismertessék a magyar táncot, a klub csárdásversenyt rendez, amelynek eredményeképpen értékes aranydíj fog kiosztatni. Az egyletek s különösen ennek nő tagjai felkértek, hogy lehetőleg magyar jelmezben jelenjenek meg.

ROOSEVELT UTAZIK.

Megkezdte útját Afrikába.

Ma, kedden száll Roosevelt Tivadar Hobokenben hajóra, hogy veszedelmes utját a legsötétebb Afrikába megkezdje. Elutazása előtt a kiváncsiak serege lepte el a hamburg—amerikai vonal hobokeni kikötőjét, hogy legalább a hajót lássák, ha esetleg magát Rooseveltet nem láthatják.

Roosevelt kíséretéhez a Kermit fia tartozik, továbbá Edgar A. Means ezredes és két természetbuvár: J. Loring Allen és Edmond Heller.

Innen Nápolyba megy Roosevelt, a hol az Admiral nevű hajóra ül, mely Mombasse Islandra viszi őt. Ott az afrikai Uganda vasuton fogja útját Nairobi-ig folytatni. Nairobi lesz a főhadiszállása, ahonnan ki fog rándulni vadászatokra.

A befejezett vadászatok után Roosevelt egy álló esztendőt fog Európában tölteni, ahol egynehány egyetemen felolvasásokat fog tartani.

KALAPOSKOK BAJBAN.

Említtük már régebben, hogy a kalaposmunkások sztrájkra mentek. Így tették azt a New Jersey állambeli Orangeben is.

Az Orangebeli kalapgyár ezen azzal akart segíteni, hogy sztrájktróket hozatott. Mikor ma, hétfőn, megérkeztek a vasuton, a sztrájkolók és egy csapat asszony az indóházban várták őket. A gyáros ezt előre látta, s így gondoskodott arról, hogy egy csomó rendőrmegvédje a sztrájktróket a sztrájkolókkal szemben. Ez utóbbiak a rendőrök láttára meg is hátráltak, de nem úgy az asszonyok. Ezek a rendőrökre vetették magukat és számosakat súlyosan megsebesítettek. A rendőrök erre löfegyvereiket szedték elő és a revolverek látása lehűtötte egy kissé a harezias asszonyokat.

A sztrájktrórek nem mertek a gyárba elmenni, noha a gyár erős rendőri őrzet alatt van.

Németh János V. CSÁSZÁRI ÉS KIRALYI KONZULI ÜGYVIVŐ, A LEGRÉGI BÉB ÉS LEGMEGBIZHATÓBB PÉNZKÜLDŐ ÉS HAJÓJEGYELÁRSÍTÓ BANKÁR AMERIKÁBAN. A HONFITÁRSÁK MINDEN NÉVEN NEVEZENDŐ ÜGYEIBEN LELKIISMERETESEN JÁR EL ÉS EZÉRT MINDENKI TELJES BIZALOMMAL CSAK HOZZÁ FORDULJON. ÁRJEGYZÉKEKÉRT, BORITEKOKÉRT, VALAMINT MINDEN FELVILAGOSÍTÁSÉRT IRJON E CZIMEN:

John Németh, Banker, 457 Washington St., New York, N. Y.

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

KOVÁCS LAJOS PLÉBÁNOS SAJTÓPÖRE SINGER MIHÁLY ÉS SZVERGYÁN PÉTER ELLEN. Csak restelkedve foglalkozunk ismét azzal az undorteltő ügygel, amelybe Kovács Lajos plébános bennünket a szó szoros értelmében beakasztott és a mely ugy újságírói, mint magánemberi izlésünket sérti. Foglalkozunk kell azonban vele, mert olvasóközönségünk joggal megköveteli, hogy számot adjunk a történetekről.

Lapunk előző számából tudják olvasóink, hogy a márczius tizenharmadikán megjelent tárgyaláson Kovács Lajos new yorki plébános ESKÜ ALATT azt vallotta, hogy Singer Mihályt sem jellemelt, sem becsületét sérteni nem akarta s hogy az Amerikai Magyar Népszavában megjelent sértés és granusitó kifejezéseket nem Singer Mihályra vonatkoztatta, hanem dr. Kreutzerre. Miután Singer Mihály ekképp a pap eskü alatti vallomása alapján megkapta a lehető legfényesebb elégtételt s miután Kovács Lajos plébános bemutatott egy állítólag a trentoni püspöktől eredő levelet, melyet Kovács Lajos ur mostanában kapott s melyben a püspök kijelenti, hogy Kovács Lajos perth amboyi számadása most már rendezve van. Singer Mihály kézzel nyilatkozott Steiner bírót javaslatára arra, hogy a trentonipüspök levelének alapján helyreigazítását fog közzétenni a „Bevándorló”-ban.

A helyreigazítás fogalmazványának bemutatására Steiner bírót márczius tizennyolczadik napját tüzte ki.

Közben azonban Kovács Lajos plébános bejárta New York városát és azt híresztelte, hogy Singer Mihály a bíróságnál bocsánatért könyörgött, hogy a bíró megtiltotta Singer Mihályt, hogy lapjában ezentul Kovács Lajos plébánosnak még csak a nevét is említse s hogy a bíró elutasította Singer Mihályt a vizonvádját Kovács Lajos ellen, hogy a zsaroló, revolver-szerkesztő, eszkefogó kifejezésekben, amiket Kovács Lajos használ, a bíró nem talál rágalmat. Miután Kovács Lajos ezen híresztelése homlokegyenest ellenkeztek a valósággal s miután ugyanily értelmű cikket jelent meg közben az Amerikai Magyar Népszavában, amely cikkek szerzőségét Kovács Lajos plébános letagadta, amelyért azonban a jelen volt Berko D. Géza a bíró előtt vállalta a felelősséget, Singer Mihály esütörtökön Steiner bírót kérdésére az-

zal válaszolt, hogy ez az ügy békés uton el nem intézhető s hogy legjobb lesz az ügyet a felsőbb bírósághoz utasítani. Steiner bírót erre Singer Mihályt is, Szvergyán Pétert is 100 dollárnyi kezesség alatt kötelezte a felsőbb bíróság által kitűzendő tárgyaláson való megjelenésre. Singerét és Szvergyánét Burger József honfitársunk adott kezességét.

Most előbb a grand jury fogja eldönteni, vajjon Singernek és Szvergyánnak volt-e joguk Kovács Lajos plébános oly hangon megírt támadásait vizsasztasítani, amelyről még Steiner bírót is azt mondotta nyílt tárgyaláson, hogy a legtisztességtelembe nyelvezet, melyet valaha hallott. S ha a grand jury sértést fog találni Singer Mihály cikkében, csak akkor fog az ügy a büntető bíróság előtt tárgyalatni s csak akkor fog végleg elintéztetni, vajjon Singer Mihály cikke jogosított volt-e vagy sem!

Ez a dolog valódi lefolyása és jelenlegi állása.

Az Amerikai Magyar Népszava, mely tavaly óta egyre helyt adott Kovács Lajos plébános — hogy enyhe kifejezést használjunk — izléstelen cikkeinek, persze másképp hozta a tárgyalások lefolyását, de mi megrendeltük a tárgyalási jegyzőkönyv hiteles másolatát s azt egész terjedelmében le fogjuk közölni már csak azért is, hogy lássa meg valahára a magyarság, mily piszkos harezot folytatnak Singer Mihály ellen.

Valóban jól esett azonban az a tárgyilagossá hang, amelyen a Szabadság emlékezett meg az esetről. Van ugyan a Szabadság híradásában is egy-egy tévedés, de a cikk hangja nyilvánvalóvá teszi, hogy a tévedések nem estek meg rosszakarattól. Márczius tizennyolczadiki számában a következőket írja az említett clevelandi lapírtásunk:

„KOVÁCS PLÉBÁNOS ÉS SINGER LAPSZERKESZTŐ PERES ÜGYE. New York. A kolonia bizonyos magyar körök már hetek óta tartja izgatottságban az a szomorú, skandalózus ügy, mely Singer lap-szerkesztő és Kovács plébános hírlapi polémiájából keletkezett s mely a rendőrbíróság is foglalkozott. Kovács plébános, a Bevándorló című lapban megjelent bizonyos közleményekben, személyére vonatkozólag kriminálisan sértő kifejezéseket talált, mert azok egyikében oly állítá-

sok is foglaltattak, mintha Kovács a perth amboyi plébániáról két év előtt bizonyos pénzeknek el nem számolása nélkül távozott volna. Singer szerkesztő, ezek megírására, egy birtokában levő érseki levél alapján tartotta magát jogosítottnak, mert abban az érsekesség egy bizonyos összeg miképpen elszámolása iránt intézett kérdést Perényi László plébánoshoz, Kovács utódjához a perth amboyi plébánián. Emiatt Kovács plébános bűnvádi feljelentést tett Singer szerkesztő ellen a rendőrbíróságnál. Ez ügyben az érdemleges kihallgatás többszöri halasztás után f. hó 13-án folyt le az 57-ik utcai rendőrbíróságnál, Steiner rendőrbíró előtt. Singer már korábban vizonvádat emelt Kovács plébános ellen, a neve aláírása mellett a Népszavában megjelent közlemény miatt. Az ügy tehát elég bonyolódott volt. A rendőrbíró előtt Kovács kijelentte, hogy a Népszava cikkében tett kifejezése, melyet Singer magára vett: egyáltalán nem vonatkozik rá és nem is akart czélzás lenni. Vizont Singer kijelentette, hogy a Kovács ellen lapjában megírt dolgot a kezei közt levő levél alapján tette jóhiszeműleg. Kovács azonban bebizonyította, hogy a levél csak felvilágosítást kérő levél és bemutatta a trentoni püspök igazolványát, hogy a plébánosnak nincs elszámolni valója. STEINERT BÍRÓ, NOHA ELFOGADTA SINGER VÉDEKEZÉSÉT, mégis a Bevándorló-ban Kovács ellen megjelent és a Szt. István r. kath. egyházközösség belügyeibe való avatkozást nem tartotta jogosultnak és a magyar érdekek védelmének, mert a bíró szerint egy egyházközösség ügye, azon bizonyos köröknek s így magának az egyháznak belügye, nem pedig a magyarság ügye. Steiner bírót tehát azon javaslatot tette, hogy Singer szerkesztő lapjában „Retraction”-t tegyen, azaz magyar értelemben v. vissza a Kovács ellen emelt vádat és jelente ki, hogy a plébános sérteni nem akarta s ha ezen cikket márczius hó 17-én bemutatja, a Kovács által emelt vádat visszavontnak tekintti a bíróság. Singer ezt megígérte s így a rendőrbíró azon óhajja, hogy a zavart ügy békésen intéztesse el, minden valószínűség szerint teljesülni fog. Kovács plébános a bíróság tanácsára ezzel meg lesz elégedve, illetőleg az emelt vádat eljelti. Ezen hírlapi hereze-hurca, ha a tör-

zassággal, ami Irma véleménye szerint csudar képmutatás volt. De jól tette, hogy az a vén, rizspporal bemázolt Agnes nem kellett neki. Ugyan mit akar a mama, hogy ilyen vén csoroszlját köntse a Bordás tanár ur nyakába? Van az már harminczéves is, ha nem több. Ha Bordás tanár ur házasonni akar, különbet is találhat, noha a mama ugy emlegette a fiatal leányokat, mint éretlen gyerekeket. Szeretné tudni Irma, hogy Bordás tanár ur is ugy vélekedik-e? De persze azt nem lehet tőle megkérdezni, csak találgatni lehet és az keserves, mikor az ember találgatásra van utasítva.

A napló [oh, te drága titkok hü örvöze!] tanuskodhatnék róla, mennyi keserűséget szerzett Irmának ebben az időben Bordás tanár ur. Mindenképp ugy látszik, hogy csakugyan az éretlen gyerekek közé akarja számítani. Másképp nem tehetné volna, hogy a nevelőjére egy doboz cukorkát hoz neki, ahelyett, hogy virágot hozott volna. Lám, Rác Leontinnak virágot vitt a minap, mikor ott ebédelt Rácékánál. Szemébe is akarta vágni Irma, de nem volt hozzá bátorsága. Mikor szólni akart, egy szót sem birt kiejteni. Csak a naplójába jegyezte fel, hogy az nagyon illetlen, lehetne mondani: „gyalázatos” cselekedet volt.

Irma ugyan nem törődik mákszemnyit sem Bordás tanár ural, de annyit megkövetelhet, hogy ne tegye őt hátrább Rác Leontinnál, aki csunya, szeplős, görbeszájú leány s olyan hosszú, mint egy meszelőrud. De hát persze, kinek-kinek megvan a maga izlése és ha Bordás tanár urnak az az izlése, hát tessék.

Meg is kérdezi a tanár urtól mindig, valahányszor hozzájuk jön, mikor volt Rácékánál? De Bordás tanár ur olyan vastagbőrű, mint egy rinoceros [lásd: Állattársz 36-ik lap] és nem veszi észre, akármilyen csipősen kérdezi is Irma, mert az esze csak a sakkon jár.

És most, mikor az egész város a majálásra készül, Bordás tanár ur arról

Alapítottott az 1839-ik évben. Rajongó érvel.

JACOB KLEIN

MAGYAR BANKHÁZ, KAJAJEGY- ÉS KÖLCSÖNTÉSI IRODA.

A PENNSYLVANIA VASUTTÁRSULAT EGYETALI HONVIRI FÜGGŐVÉDELME

1340 PENN AVENUE, PITTSBURG, PA. 207 SIXTH AVENUE, PHOENIX, PA.

DUQUESNE, PA.

KÜLDÖNK PÉNZT az ó-hasábe gyorsan és birtoson; a legfrissebb 1000 betűi készítésű a pénz kiutalását igamod érvelő postai felszólítást.

VEZÜNK ÉS ELADUNK kiföldi pénzeket. Penanytrian Állam bankjainak nagy részét mi látjuk el haza pénzesel. Pénzünket elfogadjuk megvételre és hirtelen kamatot; kívánására elhelyesztük bármely haza bankban, vagy a Magyar Királyság Postakasszárkójában és beszeresztük az eredeti betétkönyveket.

ELADUNK HAJAJEGYKET bármely hajóra a hajótársulatok eredeti árán és nagy kiterjedésű összehívottoknál fogva utasaink számára a legfrissebb híresekkel.

JOGI KATONAI, TELEKKONYVI ÉS HAZAI PERES ÜGYEKBEEN szakértelmel, gyorsan és pontosan járunk el.

Irjon árjegyzőkért e címre:

JACOB KLEIN

1840 PENN AVENUE, PITTSBURG, PA.

SUSSMAN S. VILMOS

INGATLAN-ELADÁS ÉS BIZTOSÍTÁS.

KÖLCSÖNÖK INGATLANOKRRA.

Telefon: 5522 Broad.

42-44 BROAD STREET, 35-40 NEW STREET,

NEW YORK.

FÉRFIAK!

Kik ifjúkori könnyelműség és a természetellenes kikapongás szomorú következményeit érzik, de emennek kétségbe, mert van még segítség, mely csak önök betegségek következményeitől megszabadít. Kétségtelen, hogy ezen csunya szenvedély a legborzalmasabb betegségeknek lehet okozója; háttérben sorvadás, tüdőgyulladás, az idegrendszer hosszú sorozata egész a létezéséig. Nem is követnek el a csoda-professzorok és huzab-doktorok annyit csafítást, amennyit csak, hogy lépse ne menjenek ilyen csatlókra. E szerencsétlen szenvedély első következménye az öntudatlanul jövő magómlés, eleinte ritkábban, majd sürűben. A szem becsúsz, két gyűrű lesz, majd gyakori féltékenység, álmatlanság és kétségesség gyötrik a beteget. Ezen bajok ellen egyedül szer a MERSITS-féle SATURNIN. Ezen szer már néhány adag után megszűnteti a magómlást és az elvesztett erő visszajárja. A SATURNIN megszűnteti a féltékenységet, a régi életkedv és énrulom visszatér és a beteges külszint egészséges arczein váltja fel. 1 év SATURNIN ára magyar utasítással 1 dollár, postán küldve 1 dollár 10 cent. Egyaráz rendelve 3 évig 2 dollár 50 cent. Postán küldve 2 dollár 75 cent. Posta-megrendelés az ár előleges beküldésével (pénz, bélyeg, vagy money order) történik titoktartás nélkül.

Egyedül kapható és megrendelhető a CLEVELANDI VÖRÖS KERESZT (RED CROSS PHARMACY) levelező gyógyüzeméből. Levelező címe: magyarosan így: VÖRÖS KERESZT MAGYAR GYÓGYSZERTÁR, 8901 BUCKEVE RD Cor., 89th ST., CLEVELAND, O.

Irjon még ma a most megjelent „HASZNOS TANÁCSADÓ” című könyvért.

— INGYEN KÜLDJÜK MEG. —

Tárcza.

A MAJÁLIS.

Irta: Vértési Arnold.

Bessenyő-Keresztúron egy hónap óta mindenki a kaszinó nagy majálására készült. Igaz ugyan, hogy ezt a majális minden évben megtartották, de Keszy Irmát még sohase vitték el oda, ámbár ugy vélekedett, hogy megteheték volna már azt tavaly is. Lám, Bojár Mezt már tizenöt éves korában elvitték, ő pedig most már tizenhét éves.

Sőt el is mult. Csak másfél hónappal ugyan, de az mindegy, elmult és most már a tizennyolczadik évébe jár. A felsőbb leányiskolát is elvégezte a mult évben, de a mama ugy bánt vele még most is, mintha valami kis leány volna.

Nem érti Irma, hogy mit akarnak vele. Igazán szegény, gyalázat, hogy még most is rövid ruhában járatták, Irmuskának szőlítgatják. Sőt még Bordás tanár ur is, aki el szokott látogatni hozzájuk s apával sakkot játszik, csak ugy szőlítja: Irmuska. Pedig annak megmondta már, hogy az ő neve Irma.

Kiálhatatlan ember ez a Borbás tanár ur. Mindig csak apával beszélget. — Mintha én olyan ostoba volnék, hogy velem nem lehet társalogni — mormogta magában boszusan Irma.

De megmutatja, hogy jónevelésű leány s nem érzeti Bordás tanár ural, hogy méltó oka van a nehezítésre, sőt olyan nyájás és olyan szives hozzá, hogy Bordás tanár urnak, ha csak egy csepp lelkiismeret volna benne, réstelen kellene az udvariatságát.

De, ugy látszik, hogy nincs benne egy csepp sem. Keszy Irma, ki meri azt mondani. No, nem éppen a szemébe, azt tiltja a jó nevelés; de a naplójába beírta. Ott kiméltlenül elbánt ezzel az emberrel.

Ha valaki elolvasta volna azt a naplót [de isten őrizzen, hogy az valaha

élő lénynek a szeme elé kerüljön], szörnyű képet szerzett volna abból dr. Bordás Endre felső leányiskolai tanárról. Valami rut, mogorva, vén vaskalaposnak gondolta volna, holott egészen csinos, harminczöt éves barna férfi volt abban az időben. Sőt ara, hogy felső iskolába járó nagy leányokat tanítson, nagyon is csinos, ámbár komolysága ellen igazán senki sem tehetett kifogást. Csak a főtisztelendő plébános ur, aki nem volt barátja a világi oktatásnak, csóválta a fejét azzal a megjegyzéssel:

— Lassu viz partot mos.

A leányos családoknál azonban ugy vélekedtek, hogy nem volna baj, ha az a lassu viz egyszer elsodorná valamelyik férjhezmenetelre várakozó hajadont, mert Bessenyő-Keresztúron nem igen voltak bővében a tisztességes állású házasonni akaró fiatal embereknek. Ime, ez a Bordás Endre is már három éve, hogy itt van s nem mutat semmi hajlandóságot a házasságra.

Egyszer már Keszyé is megkérdezte bizalmas beszélgetés közben a vacsoránál:

— Mondja csak, Bordás, miért nem házasondik meg maga?

Irma elpirult s szeretett volna a föld alá süllyedni, mert azt gondolta, hogy a mama talán őreá czéloz. Igazán a mama jobban meggondolhatta volna, mielőtt ilyet kérdezett.

Vajjon mit fog rá felelni Bordás tanár ur.

Hát Bordás tanár ur azt felelte rá: — Már elkéstem vele. Korábban kellett volna.

Mire a mama azt mondta:

— Hiszen nem is valami éretlen gyereket gondolok, hanem magához való leányt, olyan huszonhét-huszonnyolcz éveset. Itt volna, látja, például Szalai Agnes. Jó teremtés, jó gazdasszony, egy kis vagyunkája is van, százharmincz hold.

De Bordás tanár ur nem vállalkozott. Már ő csak aglegény marad. Ujra ismételte, hogy elkésett már a há-

szállással, ami Irma véleménye szerint csudar képmutatás volt. De jól tette, hogy az a vén, rizspporal bemázolt Agnes nem kellett neki. Ugyan mit akar a mama, hogy ilyen vén csoroszlját köntse a Bordás tanár ur nyakába? Van az már harminczéves is, ha nem több. Ha Bordás tanár ur házasonni akar, különbet is találhat, noha a mama ugy emlegette a fiatal leányokat, mint éretlen gyerekeket. Szeretné tudni Irma, hogy Bordás tanár ur is ugy vélekedik-e? De persze azt nem lehet tőle megkérdezni, csak találgatni lehet és az keserves, mikor az ember találgatásra van utasítva.

A napló [oh, te drága titkok hü örvöze!] tanuskodhatnék róla, mennyi keserűséget szerzett Irmának ebben az időben Bordás tanár ur. Mindenképp ugy látszik, hogy csakugyan az éretlen gyerekek közé akarja számítani. Másképp nem tehetné volna, hogy a nevelőjére egy doboz cukorkát hoz neki, ahelyett, hogy virágot hozott volna. Lám, Rác Leontinnak virágot vitt a minap, mikor ott ebédelt Rácékánál. Szemébe is akarta vágni Irma, de nem volt hozzá bátorsága. Mikor szólni akart, egy szót sem birt kiejteni. Csak a naplójába jegyezte fel, hogy az nagyon illetlen, lehetne mondani: „gyalázatos” cselekedet volt.

beszél apával, hogy jó lenne kivinni a majálásra a sakkasztalt, mert mit csinálnának egész délután és este?

Igaz, hogy azt apa mondta, de Bordás tanár ur is helyeselte, mire Irma csipősen [igazán oly csipősen, amint csak lehet], azt jegyezte meg, hogy a majálison véleménye szerint táncolni szoktak, nem sakkozni.

— Mj is? — kérdezte az apa nevetve.

— Hát apának persze hogy már nem kell táncolni, de Bordás urnak a méltóságán nem esnék nagy sérelem, ha táncolna, — vélte Irma.

— Mit gondol, Irmuska? — felelt Bordás tanár. — Az én koromban?

Irma nem szolt rá semmit, noha világosan látta Bordás tanár urnak azt a szándékát, hogy nem akar vele táncolni. Bezeg tavaly még táncolt a tanár ur [csak egy négyest ugyan, de mindegy, mégis táncolt] és akkor nem jutott eszébe a kora. Most azonban eszébe jut, hogy azzal is elkecsesítse Irmat.

Ámde Irma nem fog sokáig keseregni azon, mert ilyen ember nem is érdemli meg, hogy miatta keseregjenek. Kap Irma elég táncost, minden újjára tized, nem szorult Bordás tanár urra.

És táncolt is olyan szilaj jókedvvel, hogy a mama már megsokalta:

— Elég lesz már, Irma. Pihenj már egy kicsit.

De ő nem hallgatott oda, csak arra gondolt, hogy Bordás tanár ur hadd lássa, hogy táncol. Egészen kipirult az arca, szinte lángolt.

— Olyan jó kedvem van, édes anyám, hogy holnap estig eltáncolnék egyfolytában — mondta az anyjának.

Jó hangosan mondta, hogy Bordás tanár ur is meghallja, aki ott közel ült s eleinte barátságos mosolygással intégette a fejével, mintha biztán akarta volna Irmat, hogy csak rajta, de most egyszerre elkomolyodott s ugy látszott, cseppet sem mulat ezen a majálison.

— Ugy kell neki, — gondolta boszusan Irma.

Nagyon haragudott Bordás tanár ura. Még soha nem haragudott ilyen nagyon. Bizonyosan ez az, amit ugy hivnak, hogy: „engesztelhetetlen gyűlölet”.

És most — oh, mit kellett most látnia! — Rác Leontin, az a szemtelen [igenis, Irma nem mondhat rá egyebet, mint azt, hogy szemtelen] oda-megy egyenesen Bordás tanár urhoz és felszólítja, hogy legyen a táncosa a következő négyesre. S mikor látja, hogy Bordás tanár ur nagy meglepetésében haboz, azt mondja neki a gonosz szeplős, pisze teremtés:

— Ilyen lovagias ember csak nem fogja engedni, hogy petrezselymet áruljak? Látja, olyan szerencsétlen vagyok, nincs táncosom.

Bordás tanár ur pedig, ahelyett, hogy rendretanasítaná, ahogy kellett volna, udvariisan meghajtja magát s azt feleli:

— Hátha elfogad egy ilyen vén leányt.

— Oh, ti képmutatók! — gondolta magában Irma s odakapott a szívéhez, mert ugy érezte, mintha egyszerre belenyílt volna.

Mindjárt abbahagyta a táncot s odaszaladt az anyjához:

— Oh, édes anyám, olyan rosszul vagyok!

— Szent Isten! — kiáltott fel ijedten az anyja. — Mi bajod?

— Nem tudom... a fejem is... meg itt is...

A szívére mutatott.

— Mondtam, ugy-e, hogy ne táncolj annyit, — pirongatta az anyja.

— Mindjárt jobban leszek, csak egy kissé kimegyek ebből a kavargásból — mondta Irma. — Itt olyan por és olyan meleg van.

Pedig hát nyílt helyen táncoltak az erdőben, de egy kis por csakugyan volt s melegebb is volt, mint kissé arrább az erdő hűsében.

vényszék e aligha ny fentiekben adtuk elő rehalás el ban ez ügy ha a kedely

Adtuk a jellemében reá, hogy eddig viszo Lajos ellen is tárgyalh

Hozzátes a hírlapi ro. A tí meg akkor jós plébános esületében. Szóváltott oláh szület közösítette zánk Kovácsóváltott plomból Szvergyán Magyarok elnökének hozzá is te amennyibe tesen ren vándorló h ban ahelye latkozott v gyanusított vában, sőt, hogy lapot s vezérezte jós állítása

Mari, vagy Szent Anz Lajos azt a ni, hogy S perselyt ak

Mi mind nem illő és feleltünk s plébános a vény s efé tanuskodó csak akkor ből és Sing hogy annak másokat m parokhiáját rendbehozt re, melyet kénszernel jogosított b a trentoni tóber 31-én noshoz inté mondvá, ho

— Egy szolt Irma.

— Röggtő válaszlott az

Csak épp dékynének,

— Röggtő

— Nem s

neked, édes tatni Irma

Vagy talán oly szives, p psze.

Csak ugy len jutott v ban azt gon

— Nekem szeplős pisz szemtelen le nekem is.

És el is nyosan így

— No, B szik, akár n

Persze, h dékyné is d nár ur esa

Senki sem lent, hiszen nek.

Mikor ki társaságtól. De Irma es

— Ez a z le a fejem odább. Ug az idegeim

Olyan sze lépkedett, n ság járt vo messzire el

Olyan mess gres kezdet

— Nem f

nal, fogado ármányos t tetszett tán azzal a pisz

Bordás t áldozati bá

vénység előtt nem is lesz folytatása, aligha nyert végleges befejezést. A fentiekben mi csak a száraz tényállást adtuk elő minden színezés avagy részrehajlás elkerülésével. Lesz még azonban ez ügyben egy pár megjegyzésünk, ha a kedélyek lecsillapodtak.

Adtuk a Szabadság cikkét egész terjedelmében s csak azt jegyezzük meg róla, hogy sem Singer, sem Szvergyán eddig viszonylatát nem emelt Kovács Lajos ellen, hogy a bíróság tehát nem is tárgyalhatta még azt.

Hozzáfesszük még ezt: Mi szeretjük a hírlapi polémiát, ha elvek körül forog. A tisztességtelen hang undorító meg akkor is, ha jogosult. Kovács Lajos plébánost az ő jellemében, az ő beállítottságában mi soha nem bántottuk. Szóváltottuk, mikor Szvergyán Pétert oláh születésűre való vonatkozással kiközösítették és Szvergyán elhozta hozzá Kovács Lajos plébános levelét. Szóváltottuk a magyar zászlónak a templomból való kitiltását Alföldi és Szvergyán panaszra és Szendy István, a Magyarok Nagyszombatja Egyesület elnökének nyilatkozata alapján s akkor hozzá is tettük, hogy Kovács Lajosnak, amennyiben nyilatkozni akar, díjmentesen rendelkezésére bocsátjuk a Bevándorló hasábjait. Kovács Lajos azonban ahelyett, hogy tárgyilagosan nyilatkozott volna, piszkos hangon meggyanúsította Singer Mihályt a Népszavában, sőt még oda is fenyegetőzött, hogy lapot indít ellenünk, amelynek első vezércikke ez lett volna Kovács Lajos állítása szerint: *Miért haragszik Mari, vagy a meg nem pumppolható Szent Antal perselye?* Amivel Kovács Lajos azt akarta a közönséggel elhitetni, hogy Singer Mihály a Szent Antal-perselyt akarta megpumpolni.

Mi mindezekre, az igazán paphoz nem illő és gyáva piszkolódásokra nem feleltünk s csak mikor Kovács Lajos plébános a zsaroló, csirkefogó, szőkevény s eféle igazi krisztusi szeretetről tannakodó kifejezéseket használta, csak akkor fogytunk ki a békés türelemmel és Singer Mihály megírta akkor, hogy annak a papnak nem áll jogában másokat meggyanúsítani, aki elhagyja parokhiáját anélkül, hogy számadását rendbehozta volna. Erre a kijelentésre, melyet igazán csak az erkölcsi kényszernek engedve tettünk meg, feljogosított bennünket James J. Powers, a trentoni püspök titkárnak 1907 október 31-én keltezett és Perényi plébánoshoz intézett levele, amelyben az van mondva, hogy a Perth Amboy-i magyar

római kath. hitközségnek 1905-ben fennmaradt 332 dollárt és 44 centet Kovács Lajos plébános nem mutatta ki 1906 évről szóló számadásában.

Kovács Lajos a tárgyalás folyamán elismerte ennek a levélnek valódi és hiteles voltát és a trentoni püspök egy most érkezett levelével azt akarta igazolni, hogy számadása most már rendben van. A mi jóhiszeműségünk tehát kétségtelenül és annival inkább beigazolódtott, mert mi soha nem állítottuk, hogy Kovács Lajos még most sem hozta rendbe a számadását.

Nekünk most már, miután Kovács Lajos a bíróság előtt ESKÜ alatt azt vallotta, hogy Singer Mihályt sérteni nem akarta, hogy a sértő kifejezések nem vonatkoztak Singer Mihályra, ebből az ügyből kifolyólag nincsen okunk Kovács Lajos plébánosra haragudni. Mert mi úgy hisszük, hogy közönséges ember sem fog hamisan esküdni, annál kevésbé fogja magát egy felszentelt pap hamis esküvel megbecstelteni.

Ha tehát Kovács Lajos plébános megesküdött arra, hogy azért nevezte Singer Mihályt hosszukörműnek, mert nem vágtatja körmeit kezéjével, mint elhisszük Kovács Lajosnak. Ha Kovács Lajos plébános megesküdött arra, hogy azért nevezte Singer Mihályt fekete alaknak, mert — az arcbőre fekete, mi elhisszük Kovács Lajosnak. Ha Kovács Lajos plébános megesküdött arra, hogy a csirkefogó elnevezésben nincsen sértés, mert ő is meg fogja a csirkét, mi elhisszük Kovács Lajosnak. Ha Kovács Lajos plébános megesküdött arra, hogy a Singer Mihály ellen írt cikkében használt revolvereszerkeztő, zsaroló kifejezéseket nem Singer Mihályra, hanem dr. Kreutzerre vonatkoztatta, mi elhisszük Kovács Lajosnak. Elhisszük, mert egy pap, aki az evangéliumot hirdeti, nem fog hamisan esküdni.

S miután Kovács plébános ESKÜ alatt vallotta, hogy nem akarta Singer Mihályt sem jellemében, sem beállítottságában megbántani, természetesen, hogy Singer Mihálynak sincsen oka Kovács Lajos plébánost jellemében és beállítottságában támadni. Arról a jogról azonban Singer Mihály mint magyar lap szerkesztője nem fog lemondani soha, hogy Kovács Lajos működését, amennyire ez vallásos működésén tultesz, elbírálja. Dicsérettel fogja illetni Kovács Lajost, ha ez dicsérendő dolgokat végez és rá fog mutatni akkor, ha Kovács Lajos ellentétben helyezkedik a magyarság érdekeivel. Mi nem Kovács Lajos tetszését keressük, hanem köte-

lességünket akarjuk teljesíteni legjobb tudásunk és belátásunk szerint.

Tartozunk végül még annak kijelentésével is, hogy *Hunfalvy Hugó* magyar ügyvéd úgy Singer Mihályt és Szvergyán Péter érdekeit elismerésre méltó erélyvel védelmezte.

TÁMADJÁK A MAGYAR MENHÁZAT. Vettük a következő levelet: *New York, 1909 márczius 16. Igén tisztelet Szerkesztő Ur!* Nem mulasztatom el, hogy e sorokat ne intézzem önöz már csak azért is, mert magyar vér van bennem. Ma reggel 10 órakor egy ember csegett nálam és német megszólítással alázatosan kér, nem-e tudnék vele magyarul beszélni. A magyar szóra én behívtam az átfázott, összetört, lerongyolódott embert. Elmondta, hogy négy hónapja van az országban, hogy nem birt munkához jutni s azért gyalog [?] jött el Clevelandból New Yorkba testvérbátyját felkeresendő. Ez a testvérbátyja azonban, mint a szomszédok mondták neki, elköltözött New Jerseybe. Tölem kérdezte, hogy miképp juthatna el Jerseybe, mert nincsen egy centje sem s nem szeretné az éjszakát az utcákon barárogva töltölni. A legjobbat gondolva, azt tanácsoltam neki, hogy menjen a menházba, ahol kipihenheti magát s a hol intézkedni fognak, hogy eljusson testvérehez. De megdöbbentem, midőn az idegen azzal felelt, hogy már volt a menházban, de elutasították. De hát akkor mire való a magyar menház, ha nem fogad védelmébe egy ily szegényt, az utcán kóborló magyar embert? Kispihenés után én a szegény embert átszállítottam a 23-ik utcái állomáson a víz másik oldalára s ott kis utasítással s egy kevés pénzzel utnak eresztettem, abban a reményben, hogy eljut a testvérehez.

Azért irom meg ezt szerkesztő urnak, mert tudom, hogy ön sikrásszal a magyarokért s hogy megmosdatja a menház vezetőjét és az alkalmazottakat, hogy ily eset többé elő ne forduljon. Kiváló tisztelettel *S. Krausz Adolf*, 314 East 89 street.

Adtuk ezt a levelet már csak azért is, hogy beigazoljuk, mily könnyelműen kész még egy lelkes magyar urnó is pálcát törni egy nemes intézmény és ennek derék és buzgó tisztviselői felett. Krausz Adolf urnó egy teljesen idegen embernek hajlandó hinni a magyar menház rováására. Mi inkább hiszünk a magyar menházban, mert ismerjük az intézményt s mert saját szemünkkel látjuk a tisztviselői kar buzgalmát.

N. Y. Magyar Republikánus Klub
RENDES ÉVI BÁLJA
 PÉNTEKEN, MÁRCZIUS 26-ÁN ESTE FOG MEGTARTATNI
A Terrace Garden
 nagytermében, 154 East 58-ik utca, a 3-ik és Lexington Ave. között.
 A TISZTA JÖVEDELEM EGY RÉSZÉ A NEW YORKI MAGYAR MENHÁZ JAVÁRA FORDÍTATIK.
CSÁRDÁSVERSENY
 BELÉPTI DIJ EGY FÉRFIU ÉS EGY HÖLGY RÉSZÉRE: \$1.
Kápossy Károly cigányzenekara és egy amerikai zenekar.
 AKI TEHETI, JELENJÉK MEG MAGYAR FELMEZBEN.

Aki a husvétii ünnepekre
 KITUNÓ JÓ MAGYAR BORT ÉS PALINKÁT AKAR BESZEREZNI, AZ KÜLDJE BE
 RENDELÉSET
már most
 A MAGYARORSZAGI BORTERMELŐK ORSZAGOS SZÖVETSEGENEK NEW YORKI
 KIREDELTSÉGEHEZ.
 Levélczím: **Leopold Molnár, Pres.,**
200 EAST 10th ST., NEW YORK.
 Állandóan raktáron tart Magyarországból importált asztali- és csemegeborkokat,
 Szamorodni és Tokaji borokat, Szilvóriumot, Borovicskát, Cognacot, pezsgőbort és
 kitünő magyarországi likőröket.

RAGASZKODIK A HALÁLHOZ.

Trentoni levelezőnk írja, hogy *Nagy István*, aki Abaujmegyéből szakadt New Jersey államba, véget vetett az életének. Nagy István, akit békés és dolgos embernek ismert mindenki, atól vesztette el az életkedvét, hogy meghibbant a feleségének az elméje. Akkor több kézzurást ejtett magán, mire a kórházba szállították. Életerekve azonban nem tért vissza s most már delgozni sem szeretett. A minap egy után golyót röpített a szerencsétlen ember a szájába.

A PASSAICI MAGYAROK ÜNNEPE. Lapunk márczius tizenötödiki számában hoztuk a szabadságszerleget, melyet a Verhovay-egylet passaicai fiókjá készítettett s melyet márczius tizenötödikén avattak fel felemelő ünnepség keretében. A felavató beszédet *Szécs-*

kay György, az eszme megpendítője mondta el. Szép, lendületes, magvas beszéd volt. A Verhovay-Egylet részéről beszéltek *Arnóczky József*, *Deák Vladimír*, *Perényi Béla* és *Bolla Gábor* főtisztviselők, az angolság részéről a polgármester és a postamester mondtak szép beszédeket. Beszéltek még *Rizsák János*, *Kohányi Tihamér* és *Berko D. Géza*. Lapunk szerkesztője igaz sajnálatára nem mehetett el a szép ünnepélyre, mely gazdag műsorral kezdődött. A közönség a Hymnust énekelte, *Kertész Veron* és *Tóth Mihály* Kossuth bucsuját. Ugyancsak énekszámokkal kedveskedett *Bakor Lily*, *mag Szécskay György*, *Fencsik Ödön* és *Szanyi Mariska* szavalatokkal mulattatták a közönséget.

— Egy pár lépésnyire sétálnék — szölt Irma.

— Rögton, édes leányom, rögton — válaszolt az anyja.

— Csak éppen el akarta mondani Vidékynének, amibe belekezdett:

— Rögton megyek veled.

— Nem szükséges azért kimozdulni neked, édes anyám, — sietett megnyugtanni Irma; — majd felkeresem apát. Vagy talán Bordás tanár ur is volna oly szives, hogy elkísérne arra a pár lépésre.

— Csak úgy mondta, mintha ez véletlen jutott volna az eszébe. De magában azt gondolta:

— Nekem is van eszem. Ha az a szépség pisze szemtelenkedik, hát én is szemtelen leszek. Ha neki szabad, hát nekem is.

— És el is indult azonnal, mialatt guyonosan így szölt magában:

— No, Bordás tanár ur, akár tessék, akár nem, jönni kell velem.

Persze, hogy menni kellett vele. Vidékyné is odanyilatkozott, hogy a tanár ur csakugyan elkísérhetné Irmát. Senki sem talált benne semmi helytelen, hiszen csak pár lépésnyire mentek.

Mikor kissé odább mentek a mulató társaságtól, Bordás tanár ur megállt. De Irma csak tovább ment:

— Ez a zaj türelmetlen. Ugy fáj tőle a fejem. Menjünk, kérem, kissé odább. Ugy látom, hogy a hegedű, mintha az idegeimen huzogatná a vonót.

Olyan szenvedőn, olyan bágyadtan lépkedett, mintha nem is az a humzitás járt volna az eszébe, hogy mos-messzire elcsalja Bordás tanár urat. Olyan messzire, hogy a következő négyes kezdetéig vissza ne térhessen.

— Nem fogtok ti táncolni a tanár urnak, hát fogadom — szötte a fejcséskében ármányos tervét. — Ha velem nem tetszett táncolni a tanár urnak, hát azzal a piszével se fog.

Bordás tanár ur pedig, az ártatlan áldozati bárány, csak követte a leányt,

anélkül, hogy sejtette volna, mit forral az.

Már elveszett mögöttük a mulató társaság zaja, alig hallatszott már valami a zenéből, csak nagyon halkán, mint valami lágy szellő fuvallata.

— Nem állnánk meg, Irmuska? — szölt Bordás tanár.

A leány nem felelt, csak tovább ment.

Most már semmi sem hallatszott, csak a lomb zizegése fölöttük. A gyalogösvény is, melyen mentek, régóta eltűnt s most csak össze-vissza jártak, mindegyre növekvő sűrű bozót közt.

— Talán vissza is fordulhatnánk már, Irmuska? — szölt Bordás tanár, aki nyugtalanodni kezdett. — Eltévedünk, ha tovább így össze-vissza kanyargunk. Már elvesztettük az utat.

A leány fejéle fordította az arcát s élesen, guyonosan szölt, mintha ostonnal vágott volna végig rajta:

— Hát aztán? Talán fél tőlem?

Bordás tanár megrázkódott. Tréfának ez már sok. Élesen akart felelni ő is.

De abban a pillanatban fölsikoltott a leány s Bordás ijedten szölt:

— Mi az, Irmuska? Mi baja?

— A lábam, — nyögött Irma.

Bordásnak a karjai közé kellett fel-fogni, hogy le ne rogyjék.

— Azt hiszem, hogy kifeszamodott a lábam, — panaszkodott a leány. — Jaj, nem bírok rálépni!

Bordás aggódva nézte a fiatal leányt, kinek arcán a fájdalom vonaglott s a ki oly tehetetlenül támaszkodott most rá, míg szeméből könnyek peregtek.

— No, ne sirjon, — szölt a férfi hártalan gyöngédséggel [Irmának úgy rémlett, mintha még soha ilyen gyöngéden nem szölt volna, sőt mintha ehhez fogható gyöngédség nem is volna több a világon]; — ne sirjon, én elég erős vagyok, elviszem magát a majális-tanyáig.

— Nem, nem, — tiltakozott Irma hevesen, — fektesse le engem a földre

itt valahol, kérem, és menjen, értesitse apát, majd aztán én jövelek.

— De hogy hagyhatnám itt? — szölt Bordás tanár. — Látja, hogy már esteledik. S ámbár tudom, hogy maga bátor leány, mégsem hagyhatom itt egyedül. Nem, semmiképp.

Igy versengtek egy darabig. Irma a világ semmi kincséért nem akarta engedni, hogy Bordás tanár ur ölben vigye őt, Bordás pedig nem akarta őt itthagyni egyedül; minthogy azonban a sötét este beállt, míg majd keresésükre jönnek, mégsem maradtak itt, végre sem maradt hátra más, Bordás Endrének fel kellett nyalólni a leányt, aki pirulva, remegve kuporodott össze s olyan lett, mint valami gyámoltalan kis gyermek. Még sirmi sem mert, csak elfojtva piszegett.

Most már észbe jutott meggondolatlan cselekedetének minden következménye s nagyon szégyelte magát. Mit fognak mondani az emberek?

Bordás tanár gyöngéd, biztató szóval bátorította. De igen keveset beszéltek az egész uton. Bordás tanár urnak inkább arra volt gondja, hogy megtalálja a kivezető utat vagy akármi egyébre, de bizonyos, hogy semmi kedve sem volt beszélgetésre s nagyon komoly gondolatok fozoghattak a fejében, arcának kifejezéséből ítélve.

Nagyon nehezen tudtak visszatérni a majális helyére. Aközben be is sötétedett s akkor még nehezebb lett eligazodni az erdőben. Olykor meg-megállt Bordás tanár ur, hallgatottak, nem hallják-e a távolban a zenezést s a vigadozókat zaját? Semmit se hallottak.

Bordás percéről-percetre nyugtalanabb lett.

— Eltévedtünk, — szölt aggódva. — Nem tudok tájékozódni semmiképp, hogy merre menjek.

Végre azonban mégis csak hallottak hangokat. Emberek jöttek a keresésükre. Irma ijedten szölt a tanár urhoz:

— Ereszsen el.

De nem birt az egyik lábára rálépni s kénytelen volt ismét Bordás tanár urra támaszkodni.

Fájdalmában is, meg szégyenletében is behunyta a szemét. Azt hitte, körülötte csupa gunyos pillantásokat lát s a szívébe nyilat atyjának szigorú szava:

— Az ilyen séta nélkül el lehetnél volna ám.

Irma alig tudott már másnap visszamemlékezni arra, hogy került haza, oly zavart és kétségbeesett volt. Csak arra emlékezett, hogy a majálison levő nagy társaság mind őt bámulta, az aszszonyok összedugták fejüket, sugdos-tak. Apa nagyon zord volt, a mama halálsápadt. Bordás tanár ur pedig odasugta neki, mikor a kocsiba feltették:

— Irmuska, holnap várjon rám, magukhoz megyek.

És most várta a tanár urat, szívdobogva, de nagy lelki elhatározással. Az éjjel sokat sírt, de nem a lába miatt, azt helyreigazította a doktor, csak kissé megesuklott a bokában, semmi baja sincs.

— Harmadnap mulva táncolhat, — mondta az öreg orvos nevére.

De Irmának úgy rémlett, hogy ő soha sem fog táncolni többé ebben az életben. S apa sem fogja neki soha többé az életben azt mondani: „az én édes kis leányom“. És mama — istenne! — mama még a kezét sem engedte megcsókolni.

Máskor mindnyájan együtt szoktak reggelizni, ma a cseléddel küldték be Irmának a reggeli kávéját. Délig nem szölt hozzá senki, csak ott ült szobácskájában, melynek ablaka a kert felé nyílt, egyedül.

Déltájban lépteket hallott kint a folyosón. Nem látta, de mégis tudta, hogy Bordás tanár ur.

Talán egy negyedóra mulhatott el, mikor apa bejött a tanár ural Irmához. Még akkor is komoly volt, de már nem olyan haragos.

— Bordás megkérte a kezemet, — mondta.

Aztán kissé elmosolyodva hozzátette:

— Gondolom, nincs ellenvetésed?

Világos, hogy apa átlátott a szítán. De családott. Irmának igenis volt ellenvetése, csak hogy megvárta, míg apa kimegy s egyedül hagyja őt Bordás tanár ural.

Akkor elmondta, amit már az éjjel sok sírás és szívszorongás közt elhatározott:

— Köszönöm, hogy rehabilitálni akar. [Ezt a szót: „rehabilitálni“ erősen megnyomta Irma, ez olyan fontos szó volt.] Tudom, hogy kompromittálva vagyok, [Ez is olyan fontos szó volt, hogy meg kellett ismételn.] kompromittálva. De soha sem bocsánthat meg magamnak, ha megengedném, hogy feláldozza magát értem.

— Ne komédiázzon, Irmuska, — szakította félbe izgatottan Bordás tanár; — arra feleljen, kérem: szeret engem vagy nem szeret?

Irma megzavarodott, de azért iparkodott nyugodtan felelni:

— Ön soha sem gondolt a házasságra s ha tegnap én azt az oktalanságot nem követtem volna el, ma sem gondolna rá.

— Az meglehet, mert vak voltam, de most kinyílt a szemem s látom, hogy van itt egy aranyos kis leány. Ahhoz hasonló kedves, bájos, igazszívű természet nincs több a föld kerekén s aki szeretni tudna engem, harmeztűvés, vén legényt is. Izaz az, Irmuska!

És Irma csak annyit mondott, az azt oly édesen susogva:

— Endre!

SZABADALMAKAT
 Kiszéközl bel és külföldi...
Herzog 7
 az Egyesült Államok...
 116 NASSAU...
 YORK. Este...

A BEVÁNDORLÓ

A magyar bevándorlók és az amerikai magyarok érdekeinek szentelt folyóirat.

Megjelenik minden **KEDDEN** és **PÉNTEKEN**. Szerkesztő és kiadó: **SINGER MIHALY**. Szerkesztőség és kiadóhivatal: **227 EAST 13th STREET, NEW YORK.** Telefonszám: **4350 ORCHARD.**

Tóth Béla ur egész New Jersey állam területére van a Bevándorló képviselőségével megbízva.

HLÓFIZETÉSI FELTÉTELEK:
New York város egész évre..... \$3.—
Egyesült Államok egész évre..... \$2.50
Magyarország egész évre..... \$4.—

THE IMMIGRANT

A periodical devoted to the interests of immigrants from Hungary and of Hungarian Americans.

Issued every **TUESDAY** and **FRIDAY**. Edited and published by: **MICHAEL SINGER**. Editorial Rooms: **227 East 13th St., New York.** Telephone: **4350 ORCHARD.**

Mr. Adalbert Tóth is the authorized representative of A Bevándorló for the entire State of New Jersey.

Johnstown offices: **316 Chestnut street.** Manager: **Emil Dzubay.**

SUBSCRIPTION RATES:

For New York City, 1 year..... \$3.—
For the United States, 1 year..... \$2.50
For Hungary, 1 year..... \$4.—

Entered as second-class matter January 3, 1905, at the Post Office at New York, N. Y. under the act of Congress of March 3, 1879.

SZILÁNKOK.

— Szombaton volt tizenöt esztendeje annak, hogy a magyar szabadságnak, hogy Magyarország állami függetlenségének legerősebb és legutolsó oszlopa kidőlt.

— Szombaton volt tizenöt esztendeje annak, hogy Kossuth Lajos kidőlt az élők sorából. Nagy örökséget hagyott nemzetére. Azt a tudatot, hogy az elveket küzdött és szenvedett közbeesülés veszi körül még a siron tul is. Azt, hogy az erőszak mindentől megrabolhatja az embert, csak meggyőződéséhez, csak érzelmeihez nem bír nyulni.

— Tizenöt esztendő előtt egy egész ország hajtott tétet a koporsó előtt, a mely a halhatatlan Kossuth Lajosnak halandó részeit tartalmazta. S most, tizenöt év után, csak egynehány rajongó megy ki a kerepesi temetőbe, hogy elzokogják hazafiás bánatukat.

— És itt Amerikában, ahol tizenöt év előtt az egyesült magyarok méltó gyászompával ünnepelték Kossuth Lajos emlékét, a nagy ember, a magyar szabadság apostola halálának évfordulóján még csak a *hazafias* magyar papok sem rendelkeznek gyászmisét. Magyarország legnagyobb fiának emlékezetére. — Bezzeg, nem feledkeznek meg Ferenc József születésnapjáról. És az ő szempontjuktól igazuk van. Nekik egy élő császár többit ér egy meghalt szabadsághősnél.

— Amerikában, a gyors termelés csodás országában minden megterem gyorsan, még a hős is. Így most a lapok vezérékkel szembeállítottak egy Morrison nevű embert, aki New York város bizottságának tagja. Ezt a Morrisonst az ragadta ki az ismeretlenség jótékony homályából, hogy februárius hóért járó fizetését azzal utasította vissza, hogy februáriusban nem dolgozott a város érdekében, mert nem is volt a városban. Ebből a Morrisonból most hőst csináltak a lapok. Ha ez így folytatódik, holnap szobrot fognak emelni annak, aki nem — lop.

— A közmondás azt mondja, hogy köztársaságok háládatlanok. Az Egyesült Államok ráczáfolnak erre a közmondásra. Törvényhozásilag gondoskodni akarnak a volt elnökökről. Törvénybe akarják iktatni, hogy mindenki, aki elnök volt, életfogytiglan tiszteltbeli tagja a szenátusnak s ugyancsak életfogytiglan minden évben húszötezer dollárnyi tiszteletdíjat kap. Ilyenformán jobb volt, mint tényleges elnöknek lenni.

AMERIKAI DOLGOK.

A BÉCSI NAGYKÖVET. Taft elnök az Egyesült Államok bécsi nagykövetségére Francis helyébe Richard C. Kerens-t, Missouri-ból, nevezte ki. Kerens egy különböző üzleti vállalkozások révén igen meggazdagodott ismert politikus, aki azonban sohasem töltött be közhivatalt.

SZENZÁCIÓS GYERMEKRABLÁS. Pennsylvania lakosságát feltűnést keltő gyermekrablás tartja izgatottságban. Ismeretlen rablók elrabolták a 8 éves Willie Whitla-t, egy gazdag ügyvéd fiát, aki egyszersmind unokaöccse a többszörös milliomos vasgyárosnak, F. Buhlnak. A rablók a kis fiúért 10.000 dollár váltságdíjat követelnek, különben megölik. Az eset Sharon-ban, Pa. történt. A rendőrség mindent megtett a rablók kézrekerítésére, eddig azonban eredménytelenül. **LEFEJEZTE A FELESÉGÉT.** Richmond-ban, Va. kegyetlen módon gyilkolta meg hirtelen kitört elmezárványában Wheatley adószerű saját fiatal feleségét. Fejszéjével először fejbeütötte azután elvágta fejét testétől. A tett elkövetése után kutba ugrott, ahonnan azonban még élve kiszabadították és börtönbe vitték.

GYILKOSSÁGGAL VÁDOLT SHERIFF. Atlantában, Ga., erős őrizet alatt tartják W. Lyons sheriff-t, aki dr. Fleming Smith meggyilkolásával van vádolva. A felháborodás a városban ellene oly nagy, hogy lincseléstől tartanak.

A sheriff pár hét előtt tisztességtelen ajánlatot tett egy Mary Jones nevű leánynak, aki egy szálloda pénztárosnője. A leány ezért a sheriff felkérte. Az eset tudomására jutott Smith-nek, aki mozgalmat indított azért, hogy a sheriff helyéből elmozdítsák. Ebből kifolyólag egy találkozás alkalmával a sheriff és Smith között heves összecoczanás történt, mely alatt végződött, hogy a sheriff Smith-et agyonlőtte.

HARCZ A CZIPÉSZMŰHELY-BEN. New Yorkban, Sternnek hatodik utcában levő czipézműhelyében heves harcz játszódott le a minap. A czipész javítást csinált egy Norkin nevű asszonynak, s ezért 40 centet követelt, míg ez azt állította, hogy 25 cent volt azért kialakudva. Ezért összeverekedtek, melynek folyamán a harcziasszony a mestert egy czipővel fejbevágtatta. A bíró az asszonyt két dollárra megbírságotta.

A HÜTLENSÉG BÜNTETÉSE. Ellis Island egy zárkájában egy Sibylle Lambert nevű német leány ül, akit deportálásra ítélték azért, mert jegyzetét hűtlen lett. A leány el volt jégyezve egy Pius Keil nevű földijével, a kinek Berkleyben, farmja van. A véglegény a leányt ki akarta hozatni régi hazájából, de minthogy önmaga nem hagyhatta ott farmját, elküldte érte a testvérbátyját, Pétert. Utközben a leány megszerette Pétert, s kijelentette, hogy csakis az ő felesége akar lenni. Ez Péternek sem lett volna ellenére, de miután belátta, hogy testvérenek régebbi jogai vannak, hosszu sürgönyben értesítette őt az ügyről, beleegyezését kérve a cseréhez. Úgy látszik, hogy Pius még most sem tért magához meglepetéséből, mert még mindig nem válaszolt a sürgönyre. Az esetet megtudta a bevándorlási hatóság, s nem engedte a leányt partraszállni, hacsak a régi vőlegény beleegyezése sürgönye meg nem érkezik.

ROOSEVELT AFRIKAI UTJA. Roosevelt volt elnök márczius 23-án indul a „Hamburg” nevű gőzessel Afrikába, melyen az egész császár-lakosztályt lefoglalta magának. Nem akar szakállal visszatérni, s azért a hajón önmaga fog borotválkozni, mely célból már most borotválkozási gyakorlatokat végez, mint az arczán levő vágásokból látható. Üzleti körök nagymennyiségű, uti felszerelésekből álló ajándékok érkeznek Roosevelt címére, melyeket azonban kereken visszautasít.

A SZÉN ÁRÁNAK EMELKÉDÉSE. A szenétrüsz elhatározta, hogy a szén árát felemeli, mely áremelkedést azonnal életbe is léptette. Sőt kilátásba helyezte hogy e hónap végétől újabb emelkedés fog történni. A szénkereke-

dők és házalók gyűlést hívtak egybe a helyzet megbeszélésére.

ROBBANÁS EGY RÉZÖNTÖDÉ-BEN. New Yorkban az 516 West 25. utcában levő rézöntödében egy nagy olvasztótégely felrobbant és öt munkás életveszélyes megsérülését okozta.

NAGY TŰZ AZ ÖTÖDIK AVENUE-ON. A Plaza-szálloda fényes folyosóján és termeiben egész sereg milliomos és milliomos urinó foglalatoskodott mint betegápoló a pénteki napon. A szomszédos házban veszélyes tűz törtött ki, melynek tizenhárom súlyosan sérült áldozata van.

A lángok oly gyorsan terjedtek a hétemeletes épület lakásaiban, hogy a menekülés útja teljesen el volt zárva. A lakosok egy része létrákon és tűzfutók segítségével az ablakokon át igyekezett menekülni.

A tűz korán reggel tört ki és a lakosokat álmukban lepte meg. Nem volt tehát idejük még öltözködni sem, még kevésbé arra, hogy értéktárgyaikat megmentésük. Állítólag több százezer dollár értékű ékszer veszett oda, melynek valószínűleg csak kis részét lehet a romok közül kimenteni.

A lakosok közül egy Simpson nevű milliomos eltűnt, s még eddig nem sikerült nyomára akadni. Családja igen aggódik, hogy a lángok martaléka lett.

Az áldozatok között egy tüzlő is van, aki a mentési munkálatok folyamán súlyos égési sebeket szenvedett.

LOPÁSSAL VÁDOLT RENDŐR.

New Yorkban a Church sreeti rendőrállomáson egy Daniels Powder nevű rendőrt tartanak fogva, aki azzal van vádolva, hogy tánczközben egy nő zsebéből öt dollárt kilopott. Barátai azt mondják, hogy az egész csak tréfa, mások, hogy részeg volt, amikor a tettet elkövette. A bíró az ügyet elég komolyan tartotta arra, hogy a rendőrt fogva tartassa, s óva intette a panaszost, hogy vigyázzon, ha bárki azzal az ajánlattal lépne fel előtte, hogy ejtse el a vádat. Ha rendőrök vagy más egyének lépnek fel előtte ily czéllal, akkor csak jelentse be neki.

A panaszos azt felelte, hogy egy ember már járt nála, aki fenyegetéssel akarta rávenni arra, hogy a panaszt vonja vissza.

UJ ÁRUHÁZ NEW YORKBAN.

A Gimbels Brothers philadelphiai cég negyemillió dollár költséggel New Yorkban az eddigieknél nagyobb méretű új áruházat, vagyis „department store”-ot akar építeni. Az épület egy szabadon álló négyszögű telket fog elfoglalni, mely a Broadwaytől a hatodik avenueig, s a harmincketedik utcától a harminchatodikig terjed.

Az építési munkálatokhoz nehasokára hozzáfognak, mert a boltot a jövő tavasszal megnyitni szándékoznak. Az üzletben körülbelül 10.000 egyén fog alkalmazást nyerni.

Magyar fogorvos

Foghuzás fájdalom nélkül. Biztos és jó kezelés.

DR. FRANK KERN

233 EAST, 10 UTCA, NEW YORK.

— Az első és második Ave. közt. —

RENDEL: Reggeltől 10-től estig 3-ig.

VASÁRNAP: Reggeltől 10-től délután 1-ig.

A LEGMEGBIZHATÓBB PÉNZKÜLDŐ BANKAR

HAJÓ ÉS VASÚTJEGY IRODA

KISS EMIL

104 SECOND AVE. NEW YORK

TRENTONI GOZFURDO

TÖRÖK ÉS OROSZ FÜRDŐK

132 NORTH WARREN STREET, TRENTON, N. J.

Jegyek Tóth Béla urnál is kaphatók:

517 S. BROAD STREET.

Habsburg-kávéház

188—190 MASODIK AVENUE, A 12-IK UTCA SARKÁN

Tulajdonos: **HERZ E.**

„Ittünő magyar” ételek és italok. Pontos kiszolgálás. Minden este zene.

A NAGYVILÁGBÓL.

A LÁZADÁS VÉGE. Havannából annak a híre érkezik, hogy Cortes hadnagy, a felkelők vezére követőivel együtt Remedios-ban a polgári hatóságnak megadta magát s ezzel a lázadást megszüntetnek tekintik.

HOLLANDIA TRÓNÖRÖKÖSE. A holland királyi házban örvendetes eseményt várnak; a kormány elhatározta, hogy arra az esetre, ha trónörökös születne, felkéri a parlamentet, hogy adja át a kormányzást az anyakirálynő kezébe. Ha az anyakirálynő ennek átvételét megtagadná, akkor a királynő férjét fogják az ideiglenes kormányzásra felkérni.

NEM LESZ UJ ACZÉLTRÖSZT. A napokban híre kelt, hogy a meglevő nagy aczéltrösznek új versenytársa fog támadni egy másik hatalmas trösz képében, mely százmillió dollár tőkével alakulna. Irányadó körökből most ezt a híresztelést határozottan megegyeztetik, s azt teljesen alaptalannak mondják.

CASTRO NEM MEGY HAZA. Castro, Venezuela volt elnöke úgy lát-szik, mégis fel hazamenni. A hajón, a melyet kibérelt, Trinidad spanyol kikötővárosban fog partraszállni, s egyelőre ott vesz lakást. Kijelentette azonban, hogy rövid idő múlva mégis hazamegy. — En venezuelai vagyok, — mondta büszkén, — s jogom van bármikor visszazérni.

— De ha ott partraszállsz, azonnal letartóztatnak, — jegyezte meg a bátyja.

— Már mások is voltam bezárva, — vetette ellen a volt elnök.

— A venezuelai börtönök igen egészségtelenek, — intette bátyja. — Azok az emberek, akiket nem szeretnek, nem élnek ott sokáig, — titokzatos halállal halnak meg.

Castro visszatérése esetére egy, a venezuelai néphez intézendő proklamációt készített elő, melyben elismeri Gomez elnökségét, s kijelenti, hogy nem akar egyebet, mint békében és nyugalommal élni Venezuelában. Mihelyt azonban megtudta, hogy vádat emelnek ellene, a proklamációt szétépte.

KATONÁK MINT TÁVIRDÁSZOK. A francia kormány nagyszámú katonát rendelt be a posta- és táviróhivatalokba szolgálatra. Ezáltal a távirda- és telefonösszeköttetés Brüsszellel, Berlinnel és Londonnal némileg helyreállt.

Minisztertanácsot hívtak egybe a teendő megbeszélésére. Valószínűleg kényeszeritni fogják Symian postaiügyi államtitkár arra, hogy állásáról mondjon le, mely esetben a sztrájk azonnal véget érne.

A FRANCZIA POSTÁSOK SZTRÁJKJA.

A francia postások és távirdászok sztrájkja kezd mindig komolyabb jellegű öltetni, s ennek folytán Franciaországban a külföldtől való elszigeteltsége is mindjobban fokozódik. A hangulat olyan izgatott, hogy a sztrájk forradalmi színezetet kezd felvenni, mely a köztársaság fennállását veszélyeztetheti. Ennek oka a képviselőház állásfoglalása, mely jóváhagyta a kormány kiméletlen, s erőlyes rendszabályait, melylyel a sztrájkot megtörni óhajta.

A párizsi munkásszövetség gyűlést hívott egybe, melyen általános sztrájkra akarja felhívni a munkásságot arra az esetre, ha a kormány nem igyekszik békés megoldást keresni. Egyben megkezdtek az akciót sztrájksegély gyűjtésére. A helyzetre nézve jellemző, hogy a párizsi rendőrség tagjai is hozzájárulnak a sztrájkalaphoz.

A kormány közhírré tette, hogy mindazon sztrájkoló, aki 48 óra alatt visza nem tér a munkába, el van bocsátva. Egyben hirdetményt ragasztottak ki az egész ország területén, melyben felszólítják mindazokat, akik postaszolgálatba akarnak lépni, hogy jelentkezzenek vizsgálatra.

KÖRHÁZ A FÖLDRENGÉS TERÜLETÉN. Az olasz királyné felkérte Griscot amerikai követet, hogy legyen segítségére egy a földrengés területén épülő új városban építendő körház tervezésénél és berendezésénél, melyet amerikai mintára akar létesíteni.

KÉTES GYŐZELEM. A londoni képviselőház előkészítő bizottságában megszavazták a női választójogról szóló törvényjavaslatot, mely kimondja, hogy minden 21 éven felüli nő választójoggal bír. A miniszterelnök azonban kijelentette, hogy a javaslat nem fog a Ház színe elé kerülni.

POKOLGÉP A BÖRÖNDBEN. A mint a Cuxhavenben megérkezett „Deutschland” nevű gőzösről a börtönöket kihordták, egy fedélközi utas börtöndje hirtelen felrobbant, s lángok törtek elő belsejéből. A börtöndben gyufa és egy ugynevezett pokolgép volt; a börtönd tulajdonosa jövő héten érkezik meg Angolországból, amikor majd ki fogják hallgatni.

VÉGTSZTESSÉG PETROSINO-NAK. Palermo közönsége nagy végtsztessegen részesítette a meggyilkolt new yorki olasz detektívet, Petrosinonak holttestét. A holttestet a halottasházból a templomba hozták, s a menet élén ott voltak az olasz kormány képviselői, a város főbb tisztviselői; a menetben nagyszámú néptömeg vett részt. Minden középületről fekete zászló lengett. A szónokok lángoló szavakkal ecsetelték a halott érdemeit, aki hivatásának esett áldozatul. Ugyanilyen menetet kísért a koporsót a kikötőbe is, honnan azt New Yorkba fogják szállítani.

TILTAKOZÁS AZ UJ VÁMTARIFA ELLEN. Az Egyesült Államok mintegy kétmillió asszonya készül erőlyesen tiltakozni az új vámtarifa-javaslat ellen. A tiltakozás oka az, hogy az új javaslat magas vámot szabott ki a női kalapokra, harisnyákra, selyemáru-ra, s más egyéb, a női nem előtt kívánatos divatcikkre. Hogy lesz-e a tiltakozásnak eredménye, az a jövő titka.

JÓ KERESÉST.
Tanuljon bábaaságot. Oly helyekre küldjünk, ahol tanult bábákra szükség van. Irjon e címre:
BÁBAKÉPZŐ INTÉZET
8911 Buckeye Road, Cleveland, O.

Vidder Emil
IMPORTER.
IRODA: 40 AVE. C. PINCZE: 44 AVE. C. NEW YORK.
Legnagyobb ásványvizraktár az Egyesült Államokban. Állanőn raktáron van: Mohai Agnes, Margit, Bikszádi, Bártfai, Parádi ásványviz.
Palugyay által Pozsonyban üvegezett eredeti borok nagy választékban kaphatók. Uj árjegyzéket kívánatra bárkinek megküldi.
GYÓGYBOROK ÉS GYÓGYCOGNACOK NAGY VÁLASZTEKBAN.
A BORSZÉKI GYÓGYVIZ EGYEDÜLI FORAKTARA AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN.
A Borszéki víz clevelandi egyedüli képviselője a „Vörös-Kereszt Gyógyszertár, 8901 Buckeye Road.

KAIL G. ÁRPÁD
BANK ÉS HAJÓJEGYZLETE
— Alapított 1890-ben. —
Közjegyzői iroda úgy hazai, mint amerikai ügyek elintézésére. Péneküldés az ó-hazába hetenként kétszer, a legpontosabban és legolcsóbban.
UNIONTOWN, PA. W. MAIN STREET.

WÁRADY LAJOS
Hazai peres és katonai ügyek pontos elintézése.
PÉNZKÜLDÉS AZ Ó-HAZABA.
Az összes hajóvonalak képviselője. HAZAK VÉTELE ÉS ELADÁSA magyar közjegyző
449 S. Broad St., Trenton, N. J.

John R. Pfarr
319 BROAD STREET, JOHNSTOWN, Pa.
Szálloda, ahol igazi Molnár-féle borok és pálinkák kaphatók. Finom magyar kiszolgálás.
(márc. 1.)

Pallas Hotel
528 WASHINGTON AVE., JOHNSTOWN, Pa.
A magyarság találkozási helye Johnstownban. Különböző sörök, importált borok nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók.
BETTERMAN GUSZTAV, tulajdonos.

Hazai dolgok.

Elsikkasztott amerikai levelek.

BUDAPEST. Amerikai honfitársaink, amikor pénzt küldenek haza Magyarországra, hogy a postaköltséget megtakarítsák, sokszor egyszerű levélben teszik postára az amerikai bankjegyeket. Ezeknek az értékes leveleknek nagyrésze már jó idő óta a budapesti főpostán eltűnt. Sok panaszos levél érkezett emiatt a postaigazgatósághoz és a főpostán már hetek óta folyt ebben az ügyben a vizsgálat, de nem tudtak semmi bizonyosat megállapítani. Végre is arra határozták el magukat, hogy értesítsenek valamennyi budapesti bankot arról, hogy jól vigyázzanak az amerikai bankjegyeket beváltó emberekre, s ha valamiképpen gyanusnak tűnőnek fel előttük, azonnal tegyenek jelentést a postaigazgatóságnak. Ennek a figyelmeztetésnek meg is volt az eredménye. A Dorottya-utca 1. számú házában levő Pesti Magyar Kereskedelmi Bank arról értesítette Alfay Zoltán postatanácsost, hogy megjelent a bank helyiségében a 2174. számú postaalikalmazott szövegű egy öt dolláros bankjegyet váltott be a mi pénzünkre. Nem volt nehezebb hamarosan megállapítani, hogy a 2174. számú postaalikalmazott Fehér János altiszt, aki tíz esztendeje van már a posta szolgálatában. Rögtön, ott a főpostán vallatára fogták, Fehér János azonban tagadott mindent. Erre megmozdították a megtalálták nála az öt dolláros bankjegyről szóló beváltási jegyzéket. Fehér János — mit tehetett mást — bevallotta most, hogy ezt, de csak ezt az egyetlen amerikai levelet felbontotta. A postáról átkísérték a főkapitányságra, s innen detektíveket küldtek Fehér Zsigmond-utca 9. szám alatt levő lakására. A detektívek házkutatást tartottak s több amerikai levélről leszedett bélyeget találtak, néhányat a mult esztendei, június keltezésével, amiből azt következtették, hogy Fehér már a mult esztendőben kezdte el az amerikai levelek sikkasztását. Persze, a bélyegekre nézve talált kifogást Fehér; azt mondta, hogy a fia szenvedelmes bélyegűjtő s annak a kedvéért szedte le a levelekről az amerikai bélyegeket. A endőrség, Fehér Jánost letartóztatta s vizsgálatot folytatja.

Nem sikerült szélhárosság.

BUDAPEST. Minap délután Fisch Hermann nyíregyházi szövevényes nagykereskedő táviratát kapott egyik üzletfelétől, hogy jöjjen fel sürgősen Pestre. Fisch amiké megkapta a táviratot, vonatra ült s a fővárosba utazott, ahol már tíz esztendeje mindig a Rémi-szállóban szokott szobát bérelni. Körülbelül abba az időben, amikor Fisch Hermann már a fővárosban volt, távirat érkezett a Fisch-cég címére Nyíregyházáról s ebben a táviratban Fisch Hermann arra kérte az üzletvezetőt, hogy sürgősen küldjön a címére négyezer koronát az Erzsébet-szállóba. Salgó Sándor nyíregyházi üzletvezetőnek ugyancsak felűnt, hogy Fisch, aki tíz esztendeje keresztül állandóan egy szállóban szállt meg, most az Erzsébet-szállót választja ki, azonkívül tudta, hogy Fisch tíz esztendeje koronát vitt magával, mégis azt gondolta, hogy valami rendkívüli körülmény történt s távirati uton elküldte a négyezer koronát. Később nyugtalanította a dolog s telefonon felhívta a Rémi-szállót, hogy ott van-e Fisch Hermann.

— Igen, itt szállott meg — volt a válasz.

Erre Salgó az Erzsébet-szállót szólította fel s megkérdezte, hogy ott lakik-e Fisch Hermann?

— Nem lakik itt — válaszolta a portás — pedig már pénz is érkezett a címére, négyezer korona.

Az üzletvezető most csak arra kérte a portást:

— Ha valaki jelentkezik a pénzért, ne adják ki neki, csak akkor, ha meg tudja mondani, hogy hívják a nyíregyházi üzletvezetőt.

Másnap reggel jelentkezett a szálló portásánál egy fiatal ember.

— Fisch Hermann vagyok — mondotta — pénz érkezett a címemre, kérem, adja ide.

A portás megkérdezte:

— Hogy hívják az ön nyíregyházi üzletvezetőjét?

— Bankó Sándor — mondotta a fiatal ember.

— Nem érkezett még pénz — felelte a portás és elhagyta menni a fiatal embert. Azután értesítették Fisch Hermannnt is a szélhárosságról s Fisch

rögtön megtette a feljelentést a főkapitányságon. Azt hiszik, hogy a szélhámos fiatal ember egy faczér pinczér, aki jól ismeri Fisch Hermann üzleti viszonyait s így próbálta megszerezni a négyezer koronát. A rendőrség keresi.

Merénylő férj.

BUDAPEST. Vásári Lajos negyvenéves napszámos részeges, elzüllt ember. Többször ült már börtönben a Nyolcz hónappal ezelőtt szabadulva a börtönből s azóta a felesége, Nagyszóter mosónő tartotta és ruházta. Szép télikabátot vett az elzüllt embernek. Vásári minap részegen ment a Sándor-utca 15. számú lakására. A télikabátja már nem volt meg az asztal szomszoros szemrehányásokkal adta és megkérdezte, hogy hol a kabátja?

— Elittant! — válaszolt vadul Vásári és pénzt követelt az asszonytól, aki azonban elutasította Vásári erre a feleségére rohant. Az asszony kezében egy fazék forró vizet öntött az urát. Vásári most baltát ragdolt, de az asszonynak sikerült kimenekülnie a rendőrral tért vissza. Vásári már baltával és éles késsel fellegyverkezve várta a feleségét. Amikor megjelent a rendőrtörőközlőni kezdett.

— Megpofok mindakettőtöket, — üvöltötte s a nagynehezen tudták lefegyverezni. A garázda embert bevitték a főkapitányságra, ahol letartóztatták.

Külvárosi történet.

BUDAPEST. Karácsony napján kezdődött Zajos mulatságot csapott akkor, Balázs András hárminczes fuvaros egy külteki kocsmában. Folyt a hű leve, — ha ugyan a hegyé volt, — azt a cigány, de hamisan és ezért Bázis pofonvágtá. Nagy botrány keletkezett a zenei érzékenységből s több kétnapi elzárásra ítélték Balázst a hatodik kerületi kapitányságon. Márczius elsején kellett volna lelélni a büntetést.

— Jó vásárt csinálhatsz, — mondta Balázs Nagy Lajos napszámosnak, aki épp faczér volt.

— Pénzért mindent!

— Én most dolgozom, nem akarnám elveszíteni a munkát. Üld le helyettem a két napocskát, akkor eljégedem a hat korona tartozásodat. Még jól is laksz a jergliben.

Nagy Lajos elfogadta az ajánlatot és bevonult a tolonczháza. De ott észrevették a személyesét s Nagyt közokirathamisítás címén letartóztatták. Átkísérték az ügyészség fogházába. Balázs persze szintén ülni fog.

Lefokozott hadbíró-örnagyt.

ARAD. Stefani Gusztáv nyugalmazott hadbíró-örnagyt, a Grünzweig Arthur altábornagy elnöklése alatt, tízenhét törzstiszttől alakult becsületügyi választmány bírósága, Aradon tartott ülésén megfosztotta tisztí rangjától azért, mert nyugalmavonulása után Brassóban egy özvegy kávéház tulajdonosnőt vett feleségül és ott letelepedve, mint cézértárs aktív részt vett az üzletben. A rangjától megfosztott örnagyt, ámbár nyugdíját az ítélet nem érinti, felebezését a hadügyminisztérium elé terjesztette.

Honvédszázados tragikus halála.

ARAD. Pásztélyi Sándor, az aradi 3. honvédszázados századosa, a kaszárnya udvarán leszedült lováról és néhány perc múlva meghalt. Pásztélyi néhány hónap előtt lebukott lováról, fejét megütötte és azóta erős fájásban szenvedett. Az orvosok agyszélhűdést és vérömlést konstataáltak.

Afrika szökött magyar káplár.

ARAD. Az aradi 2. huszárezredben 1908. december elején nagy izgatótságot keltett Kuchta Alajos káplár szököse. Kuchta az egyik század irodájába volt bízva s itt megnyerte felebbvaló bizalmát. Különösen a kapitány bízott meg benne s ez a bizalma annyira ment, hogy a százados kéthavi szabadságideje alatt rábízta a század éllemezési pénztárának a kezelését. A káplár azonban rutul vissza télt felebbvaló bizalmával s alig utazott el a kapitány, költekezni kezdett a kezelésére bízott pénzből. A sikkasztó káplár tisztességes baranyai család gyermeke s apjától meglehetősen nagy zsebpénzt kapott minden hónapban, így azután költekezése nem igen tűnt fel társainak. Csak akkor sejtették, hogy sikkasztott, amikor két nappal a százados hazaérkezése előtt megszökött. Polgári ruhában távozott Aradról és uniformisát másnap megtalálták a század irodájában. A katonai hatóság elrendelte a szökevény körözését, ám ez hiába volt, mert Kuchtát nem sikerült elfogni. Most kiderült, hogy a sikkasztó

rkáplár Afrika szökött, ahonnan levelet irt egy Hilder nevű aradi úrnak. A szökevény tíz koronát költésön, mert a pénze teljesen elgyött s csak nagy nélkülözések között tudott eljutni Afrika, ahol be fog állni az idegenek légiójába. Az el sikkasztott összeget vagyonos atyja megtérítette a katonai kincstárnak, de Kuchta mégsem jöhet haza, mert itthon több évi várfogságra ítélték.

Hamis pénz.

BAJA. Szaile György kocsmáros jelentést tett a csendőrségnek, hogy egy parasztszasszony hamis arannyal fizetett a kocsmájában. A csendőrség nyomában a feljelentés után házkutatást tartott az asszony lakásán, ahol még két darab hamis huszkoronás találtak. Az utánzat olyan jó, hogy alig lehet a valóditól megkülönböztetni. A csendőrség azt hiszi, hogy egy messze-ágazó pénzhamisító bandának jutott a nyomára.

Öngyilkosság az anya szemeláttára.

DEBRECZEN. A királyi ügyészség jelentést kapott Hajdúnánásról, hogy Daróczy Imre gazdalegény ittasan ment haza. A részeg legény a székhez kötötte édesanyját és a szemeláttára felakasztotta magát. A boldogtalan asszony sikoltásait csak reggelfel hallották meg a szomszédok, de akkor Daróczy Imrén már nem volt élet. A szerencsétlen anya a borzalmas éjszaka hatása alatt megőrült.

Meglőtt csendőr.

FÉLEGYHÁZA. Két csendőr ment ki minap este a Budapestről érkezett vonat elé, hogy szokás szerint bekisérjék a városba a postakocsi. A csendőrök Mohácsy Ferenc és Bugyik Imre, továbbá egy postás altiszt szabályszerűen átvették a Budapest felől érkező pénz- és levélpóztát s megindultak a város felé. Félegyházán az állomás jó távol esik a várostól és amint az országúton levő kaszárnya mellett elhajtattak, észrevették, hogy a laktanya és a malom között elvezető fasorban két gyanus egyén iparkodik elrejtőzni. Azonnal megállították a kocsi és a két gyanus alakot igazolásra szólították fel. Ezek azonban átfutottak az országúton és a vásártéren el akartak bujni. A csendőrök ekkor utánuk lőttek, de a golyók a sötétben célt tévesztettek. A rablók erre megfordultak s egyikük egy revolverből a csendőrökre lőtt. Mind a két lövés talált és Mohácsy Ferenc ájultan esett össze. A nyakán és lábán találta a golyó. A sebesült csendőrt azonnal kocsihoz tették és bevitték a laktanyába, másnap pedig felszállították Budapestre, ahol lábát valószínűleg amputálni fogják. A vakmerő rablótakat nyomozza a csendőrség.

Életunt rendőr.

GYÖR. Hets Pál negyvenhatéves rendőr a felesége és a kislánya szemeláttára felakasztotta magát a lakásán. A szerencsétlen ember márczius havi fizetését a kocsmában eltékozolta, habár azelőtt is nehéz anyagi gondokkal küzdött. Felesége segítségért futott, a kislány pedig rémületében mozcsegni sem mert. Mire megérkezett a segítség, a rendőrből már nem volt élet.

Tolvaj kocsi.

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY. Az itteni rendőrség letartóztatta Flórián Ferenc kocsi, ki gazdáját, Kokovai Mátyás nagykereskedőt és főtrafikost egy év óta állandóan lopta. A kocsi különösen dolányt, cukrot és rumot lopott és a lopott dolgokat a szomszédos községekben adta el. A lopást Lelle községben fedezték fel a pénzügyőrök, kik Flóriánt le is tartóztatták. A kár mintegy 10.000 korona. A nyomozás a délvidékre is kiterjed.

Elhunyt szabadságharcos.

KAPOSVÁR. A város legidősebb polgára, a száztíz éves Pecze István, volt 48-as honvéd, aki végigküzdötte az egész szabadságharcot, a napokban meghalt. Utolsó utjára az egész város részvéte kísérte.

Küzdelen egy örülttel.

KASSA. Minap éjjel hirtelen megőrült egy Mindgyár Mária nevű eseléd-leány, aki Kelcz Gézánnál szolgált. Örültségében felugrott az ágyból, nekirohant alvó asszonyának és fojtogatni kezdte őt. Elethalál-harc fejlődött ki közöttük, míg végre Kelcznek sikerült magát kiszabadítani; felszakította az ablakot és segítségért kiáltott, mialatt az örült leány folytonosan támadta, rugott, harapott és fájdalmas sebeket ejtett urnőjén, aki végső kétségbeesésében elsütötte a revolverét, hogy az utzáról segítséget kapjon. Nagy tömeg gyűlt össze a ház előtt; a

tömegben volt az Athléta-Klub néhány tagja is, akik betörték a kaput és felrohantak a lakásba és meg akarták fékezni a dühöngő leányt. Végre megérkezett két rendőr és az ügyeletes rendőrtiszt, de kijelentették, hogy nem tehetnek semmit. Hosszas szóvita után a fiatal emberek kocsihoz, detektívet hoztak, mert a rendőrtisztviselő ezt kívánta. Azután a leányt megfékezve, a kocsi kényserítették, a detektívet a házba vitték és a városházára hajtották. Egy órai hajsza után előkerült a tisztiorvos, akinek igazolványa mellett a szerencsétlen leányt két órákor végre a kórházba szállították.

Mikor a kőmecsék mulatnak.

LIPPA. Minap éjszaka öt lippai közműveség mulatott a város nagyvendéglőjében, ahol oly garázdalkodást vittek véghez, hogy ki kellett tuzkolni valamennyiüket az utcára. Hazafelé menet étkelen lármával verték az éjszaka csendjét, mire Gottfers János éjjeli őrs csendre intette a duhaj kompániát. Veszére tette, mert az egyik részeg, Gaesl János késsel támadt neki és több szurást ejtett rajta. Az éjjeli őrs még az utcán meghalt s ezt látva a berugott emberek, elfutottak. A rendőrség Gaesl mégis letartóztatta, társai ellen pedig megindította a nyomozást, mert alapos a gyanu, hogy ők is részeselek voltak az ör meggyilkolásában.

Szerelmi dráma.

LUGOS. Egy Abucsán Helena nevű román leány revolverrel ötször rálőtt dr. Cadariu János román ügyvédjelöltre, akit azután haldokolva szállítottak be a kórházba. A leányt letartóztatták. Vallomása szerint azért akarta megölni az ügyvédjelöltet, mert elhagyta és mással akart megesküdni.

A főpap szarolója.

NAGYVÁRAD. Pázmán Mária tízenhétéves nagyváradi leány a mult esztendőben apasági keresetet indított Fetsér Antal felszentelt püspök ellen, akitől havonként kétszáz korona gyermektartási díjat követelt. A járásbíró ság annak idején elutasította a leányt

követelésével, mire a püspök a leányt és anank édesanyját, özvegy Pázmán Lajosné, szarolás miatt feljelentette a nagyváradi törvényszéknél. A szarolási pert zárt ajtók mögött tárgyalta a nagyváradi törvényszék. A tárgyalást dr. Csulyok elnök vezette, szavazóbírák Vámosy Mihály és Kenéz Sándor voltak; a panaszost dr. Scheweiger Ede képviselte, a vádlottakat pedig dr. Fráter Pál védte. Fetsér Antal püspök előadta panaszában, hogy Pázmán Mária és ennek anyja, akikkel életében soha sem beszélt és nem is ismerte őket, rendszeresen zaklatták levelekkel, a melyekben pénzt követeltek tőle. A fiatal leány éjjel szemben azt vallotta, hogy a püspökkel viszonya volt, sőt tanukra is hivatkozott, akik azonban éppen nem támogatták vallomását. A tárgyalás folyamán kihallgattak tízenhét tanut, nagyrészt a püspök környezetéből, akik egybehangzóan igazolták, hogy a leány és anyja levelekben igyekeztek zsarolni a püspököt s több ízben feljelentéssel és botrányos leleplezésekkel fenyegettek.

Megszökött román katonák.

SEPSISZENTGYÖRGY. Romániából a szökött katonák, a gyulafalvai havasokon át valóssággal özönlének Háromszék megyébe, ahol a közelben levő kovásznai fősolgabírósnál állítják őket elő, vagy pedig önként is jelentkeznek. Saját vallomásuk szerint azért szökönek, mert nagyon kegyetlenül bának otthon velük. Nemrég Zabola község kisértezt be egy ilyen katonaszökevény, aki majdnem egy hét óta járt a havasokon élenül, fején nagy sebbel és daganattal, ameket állítólag a katonaságnál ejtettek rajta és kijelentette, hogy kész inkább itt leszolgálni idejét, vagy meghalni, sem hogy Romániába visszamenjen.

Halálós végű garázdalkodás.

SZABADKA. Tumbász Loketic József, a szabadkai bieszkások egyik leghíresebb alakja, minap este három részeg pajtásával együtt bevetődött Sztipics Jenő tavankuti kocsmájába.

HARMINCZ ÉV OTA FENNÁLL

FALCK A. ÉS TÁRSA

BANKÁR HAJÓJEGY ÜGYNÖK KÖZJEGYZŐ ÜGYVÉD

LEGREGIBB LEGMEGBIZHATÓBB LEGGYORSABB LEGOLCSÓBB PÉNZKÜLDŐ

KOSSUTH JOGÜGYI IRODA

INGYENES JOGÜGYI OSZTÁLY. — KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET.

115 W. 125TH ST. NEW-YORK.

LEGOLCSÓBB ÉS LEGBIZTOSABB

HAIÓJEGYVÁSÁRLÁSRA, PÉNZKÜLDÉSRE

SCHWABACH ÉS FIA

KÉT MAGYAR BANKHÁZA

1225 FIRST AVENUE, NEW YORK a 66-ik utca sarkán.

1431 FIRST AVENUE, NEW YORK a 74-ik utca közelében.

MONOPOL KÁVÉHÁZ

RÓTH PÉTER Mgr.

NEW YORK, 145 MÁSODIK AVENUE, A KILENCEZEDI UTCA SARKÁN.

Kitűnő ételek és italok. Kitűnő ételek és italok.

A MAGYAROKNAK KEDVENCZ TALÁLKOZÁSI HELYE.

SZOMBAT ÉS VASARNAP ESTE ELBÓRANGU CZIGÁNYZENE.

ELSŐ NEMZETI BANK, LEECHBURG, PA.

FIRST NATIONAL BANK

Összes tőke \$450.000. Beszártnak magyarul.

IGAZGATÓTANÁCS: Alfred Hicks, James Small, Joshua Kilgenschmidt, C. J. Nieman, J. R. Long, L. W. Hicks, Geo. W. Thompson. ÜGYVEZETŐ: Albert B. Windt.

A LEECHBURGI ELSŐ NEMZETI BANK egy az Egyesült Államok, mint Pénnyelvezés Állam bankfelügyelete és követlen ellenőrzés alá tartozik. AZ ÖN BETÉTEI csak bankban teljesen biztos és előleges felmondás nélkül bármikor kivethet.

BETÉTEIT EGY DOLLARTÓL feljebb postai utján is küldheti és mi pénz nélkülük önnek a hűdétközpontját. PÉNZT KÜLDÖNK a világ bármely részére a leggyorsabb áron és a legolcsóbb idő alatt.

AZ ÖSSZES HAJÓTÁRSASÁGOK hivatalosan kinevezett ügynökei lévén, hajójegyeket nálunk a hajószállítások eredeti árán vásárolhat. Kérjen bővebb felvilágosítást levélben.

CEIM:

FIRST NATIONAL BANK, LEECHBURG, PA.

6. oldal.

A korcsáros nem akart bort adni a részeg legényeknek. Tumbász ekkor botjával támadt a korcsárosra és feleségére, később pedig bicskát rántott ellenük. Sztipics a szomszéd szobába rohant revolveréért és önvédelemből elcsütötte a fegyvert; a golyó Tumbász mellébe fúródott, aki a földre rogyott, de aztán feltápáskodva, mégis hazavánszorgott. Sztipics önként jelentkezett a rendőrségen, ahol az önvédelem esetét konstataálták és szabadon bocsátották. Tumbász a délután folyamán meghalt.

Férje gyilkosa.

SZEGED. Gyapjas Sándor mindszent gazdálkodó állandóan részegkedett és bántalmazta a feleségét. Gyapjas ittas állapotban ismét összeváltak a feleségével és bántalmazni akarta, mire az asszony kimenekült az utcára. Gyapjas felesége után ment, erre azonban az asszony nekiment férjének és a kezében levő ruhajukkolóval szétverte annak fejét. Gyapjas meghalt. A vizsgálat megindult.

Megint hamis pénz.

MAGYAR KULTURA.

Kétszáznyolcvankét gyerek iskola nélkül.

A Pesti Napló márczius második számában olvassuk:

Semmi sem történt. Annyi az egész, hogy kétszáznyolcvankét gyerek nem járhat iskolába Komlóson, Bekesútfélen és Sűrütanyán. Kétszáznyolcvankét kis magyar gyerek. Nem tanulnak majd se írni, se olvasni, felnőnek, vagy mint az okatlan barmok, amelyeket esténként hazahajtanak. A szegény kis magyar falvak, vagy tanyák nem tehetnek róla, hogy nincs iskolájuk, hiszen a nép alig tudja életét tengetni és különben is Makó város szerződést kötött az állammal, hogy rendben tartja és gondozza a fentnevezett községek állami iskoláit.

Makó város sok mindent megtesz. Akár csak a többi vidéki város, ő is rendez kabaré-előadással egybekötött hangversenyt a messinai szerencsétlenek, vagy a legényegylet javára, a jótekonyságot és emberséget, mint divatvitelezikét üzi, kaszinójában nagyban politizálnak, hangos jelszavak röpködnek társaságaiban, ha kell, üdvözlök a kormányt, ha kell, bankettet adnak szeretett képviselőjük tiszteletére, élik a rendes, évszázados magyar életet minden külső hangzatossággal és belső frisséggel, de megelégednek egy egész jelentéktelen apróságról: a három szerződésileg elvált iskoláról.

Pizonyára csak három nyomorult házról, majdnem viskóról van szó. Békesútféle, Komlós, Sűrütanya! Csak elég ezeket a neveket elolvasni, már a hangzásuk elmondja, hogy milyen lehet ott az iskola. Zsuppedéses ház, szobáiban az apróságok nyomorult padkán, vagy a földön ülve tanulják, hogy a—, ab, vaskalap, — a katedrán — oh, katedra! — egy vékonypénzi, nyolcvan év, legfőlegb évi ezer koronával fizetett pedagógus igazgatója tudomány és bölcsesség igéjét. De most már ezt sem teheti. A tető zsupját biztosan levitte a téli szél, a falakon becsurog az eső, kopott, dülledő az egész alkalmatlan s még szerencse, hogy a közoktatásügyi miniszter bezáratta a kétszáznyolcvankét gyerek csak tanulatlan lesz és nem nyomorék. Mert Makó uraitól az is lehetett volna. A sok gyerek örül, hogy nincs iskola, a tanítókat elhelyezték más megyékbe, — de hát mi lesz az ugynevezett kultúrával? A gyönyörű törvényről, melyet a népoktatásról hoztak, amely szerint minden gyerek tanköteles és a szülőt meg kell büntetni, ha gyerekét nem küldi az iskolába.

De most még a szülőt se lehet megbüntetni. Ő szívesen küldné a gyerekét akárhová tanulni, de ha nincs iskola? Ha Makónak egyéb dolga van, mint hogy kétszáznyolcvankét gyerek tanításával törődjék s lényegesebb nekik, hogy Justh Gyula benn van-e a városi bizottságban, vagy nincs benn? Ha kell bandérium, ha kell innepi ebéd, ha kell frázisos szónoklat és lobogó lelkesedés, Makó bizonyára ott van, de ha iskoláról, tanításról, apró, veszendő magyar lelkekről van szó, akkor hallgat Makó és hallgat Makótól Jeruzsálemig a legtöbb magyar város. Neveünk és gnyolódunk, ha Szerbiáról, vagy a Balkánról van szó; elmaradt és kulturálatlan állapotokat balkáni állapotoknak hívunk, de azíránt valóban kétségben lehetünk, hogy a Balkán hol kezdődik. Zimonynál-e, vagy pedig

Makónál. Mert Montenegró, Szerbia és a többi balkáni hegyes-völgyes, szirtes vidék, szegény és nyomorúságos, ott nem telik se iskolára, se tanítóra, de Makó az kövérre hizott, zsíros alföldi város, derekát amolyan jó tejfölös, túrós, tepertős galuska után alig éri át a szíjj, tulipános ládjában pénze is van, önérzetes is, dalos is, ha kell, csak éppen egy kicsit magyar; nem sokat bánja se az iskolát, se a gyereket. Más államokban a polgárok a gyermekben a jövőt, a nemzet megújulását, megerősödését látják, azokat az eszméket, a melyeket ők nem érthettek el, a gyermekekbe akarják nevelni, hogy azok küzdjék ki, váltsák valóra, ingyen iskolákban ingyen-könyvet, ingyen irkát, ingyen tollat adnak, tudják, hogy ez a befektetés a leghasznosabb, a leggazdaságosabb és legkamatozóbb, míg nálunk nyugt a szülőknek az iskola, kiadás és gond, amely csak öregbíti a szegénységet és nyomorúságot. Szemellátható, közvetlen haszna nincsen, se címet, se rangot, se állást nem lehet kapni a tanyai iskolákkal, még csak hizelegni se lehet vele nagyságos, vagy méltóságos uraknak, ezért senki sem törődik vele és elfelejtik, mint valami elfelejtett, kitért porontyot.

És az a szomorú, hogy most csak Makóról van szó, de másutt is jobb a helyzet. Egy interpelláció — vagy talán még az se — a képviselőházban és az ügyet befejezték. Minek tanulni, tanítani ott, ahol az analfabéták boldognak csak igazán.

OROSZORSZÁG — MAGATARTÁSA.

A „Pesti Napló” cikke.

1901-ben jártam először Oroszországban. Utazásom célja a lehető legjamborabb volt: népdalokat meg népmeséket gyűjtöttem, ez volt az egész. Mivel azonban magyar ember újságolvasás meg társaság nélkül nehezen tud ellenni, szorgalmasan olvastam az orosz lapokat s nem kevésbé szorgalmasan látogattam egyes orosz társaságokat. Az utóbbiak ellen nincs is semmi kifogásom: csupa barátságos, kedves úri emberrel volt dolgom; de egy bizonyos, nyomasztó, kényelmes érzés nem hagyott el soha s ezt a hivatalos Oroszországnak mindenütt és mindenkor érezhető levegője okozta, mely a nyilvánosság előtt mozgó emberek eszejárását, nyelvének forgását, zsarnoki hatalommal korlátozza és szabályozza. A cenzúra e levegőnek terjesztője. Ami orosz lapokban olvasható, az vagy hivatalosan kezdeményezett, vagy hivatalosan helybenhagyott eszmék pengetése s a köztudat eszmés érzéskörének tápláléka.

Az idők járása egyébiránt akkortájt egészen más volt, mint manapság: Oroszország külső tekintélye fenyegető magasságig emelkedett volt s az orosz nemzeti önérzet szinte az elbizakodottság határai körül csapongott. Angolországnak keserves napokat szereztek a burok s az orosz élelapok maró nyugalommal kommentálták és illusztrálták lord Kitchener meg Botha tábornok mesés mérközését, minthogy ha kész lehetlenség volna, hogy Oroszországot valaha hasonló baleset érje. Az egész orosz közvélemény lelkes burtpártisággal tüntetett, a hivatalos Oroszország pedig a legutudatosabban és legerélyesebben használta ki Anglia szorult helyzetét távol keleten s Pekingben az angol befolyás lépésről lépésre visszavonult a diadalmasan előretört orosz politika elől. Pétervárott fíbeti követség tisztelgett a dalai láma nevében. Perzsiaiban is felülkerekedett az orosz befolyás, úgy hogy Angliának minden Közép-Ázsiára irányuló hatalmi törekvése meghiusultnak volt tekinthető. A keletázsiai kérdés akkoriban került előtérbe; de az oroszok vérmes reményekkel keres, írták ismétlenül a legelőkelőbb orosz lapok s biztosra vehető, hogy Japán bölcs államférfiai helyesen fognak választani. Be fogják látni, hogy a mikádó birodalmának legtermészetesebb szövetségese Oroszország.

Katonai körökben egyenesen úgy tekintettek Ázsiára, mint amely részben máris Oroszországé s csak idő kérdése, hogy egészen azé legyen s valóra váljék az orosz világhegemonia gondolata. Katonatisztoktól nem egyszer hallottam, hogy az orosz katonaság már meguntta az ázsiai népekkel való esetpátek olesó diésőségét s az orosz kardok immár német vére szomjuhoznak, mert egy diadalmas németországi hadjárat-

tal az orosz világhegemonia kérdése is meg van oldva. A közvélemény hangulata is erősen németellenes volt s e hangulatot következetesen élesztette a sajtó. Németország ellen egyik kifakadás a másikat érte s a „Novoje Vremja” egy ízben jó nagy betűkkel czikkezett ily czímen: „Megkezdődött a háború.” Természetesen a Németországgal való háború. Állott pedig az egész casu belli abból, hogy a német egyetemek ifjúsága mozgalmat indított a német egyetemeket látogató oroszok, különösen technikusok ellen, kik hihetetlenül olesó kínálkozásukkal szinte lehetlenné tették magában Németországban, hogy szegénysorsu német pályatársaik keresethet jussanak. E mozgalmat az orosz sajtó hadüzenetnek s egy leendő német-orosz leszámolás előjátékának tekintette. Azóta persze sok víz lefolyt a Volgán és sok vér folyt Pétervártól Vladivosztokig. Japán Angolországgal szövetekezett. Ez volt az első csalódás, melyet ugyszólván nyomon követett az orosz hadak óriási katasztrófája a távol keleten, meg a belső forradalom veszedelme. Oroszország külpolitikai sulya odavolt annyira, hogy Törökország minden tartózkodás nélkül lépéttett fel fenyegetőleg a perzsa határon.

Hogy mindezek a jelenségek gondolkodóba ejtették az oroszokat, az csak természetes. Az orosz nép távolról sem tekinthető érzéketlen, hazafiatlan szolgatémegnek. Az orosz sajtó a szerencsétlen hadjárat óta nyíltan és ösztintén hirdeti, hogy az orosz presztizst Mandzsuriában óriási csorba érte s ha a birodalom így halad tovább, nemcsak tekintélye, hanem léte is kockára kerül. A mult nyáron az egyik delorosországi kormányzószág hivatalos lapjában például Mensikoff aláírásával egy czikkorozatot olvastam, mely lelkesen sürgette az orosz nemzeti becsületének és nagyratörés szellemének élesztését, szünet nélkül azt hajtogatva, hogy a japáni hadjárat kudarcát s a vele járó nemzeti gyálatot nemnél előbb le kell mosni. „Legközelebbi háborunknak, nem kell annak éppen Japán ellen intéződnie, — írja Mensikoff — az orosz fegyverek teljes, döntő diadalával kell végződnie. Ha nem úgy történnék, az a birodalom bukását jelentené.” Ez pedig az egész hivatalos Oroszország felfogása, mert ennek ma életérédeke egy eredményes külpolitikai fellépés, legyen az akár a diplomáciai zoldasztatok mellett, akár a népiértő harcok véres mezején. Fontos pedig, hogy egy Japán ellen való revanche-eszmére egyelőre nem is gondolnak. A Mandzsuriában pörüljárt orosz sas diésőségét helyre lehet útni másutt is, esetleg sokkal olesóbban.

Ha Oroszország ma Ázsiában próbálna folytatni terjeszkedési politikáját, szükségképpen összeütközésbe kerülne Japánnal, Angliával, sőt ez idő szerint már Kinával is, míg a közep európai hármasszövetség ellen való akciójában feltétlenül számíthat Franciaország és Angolország barátságára és, ami még ennél is fontosabb: az orosz hazafiak előtt népszerű bármely Németország, vagy Ausztria-Magyarország ellen irányuló fellépés gondolata: régi gyűlölet és féltékenység meg pánszlávizmus ábrándja sokkal nagyobb lelkesedést és áldozatkészséget tudna kiváltani az orosz tömegekből, mint amennyivel Japán ellen sikra szálltak, mely távoli országgal szemben a közhangulat teljesen közömbös volt s az ellene való háborút se okaiban, se céljaiban megérteni nem tudta. Ellenben minden csak valamennyire müvelt orosz ember antigermán és azt is tudja, hogy miért: mig Németország rendületlenül áll, addig nincs és nem lesz se diadalmas pánszlávizmus, se orosz világhegemonia. Minden orosz diák gyűlöli Ausztriát, mert „szláv testvéreinek szabadságát lábba tapossa és rut hátlánsággal fizetett Oroszország önzetlen barátságáért, melyet a Habsburgok iránt 1849-ben tanusított.”

A mult nyáron még nők részéről is igen tüzes és éles kifakadásokat hallottam ezekkel a kérdésekkel kapcsolatban. Hogy tehát Oroszország monarchiának Szerbiával való viszállya közben azt a szerepet játszza, melynek tanui vagyunk, az minden valószínűség szerint az orosz helyzet követelménye s éppen azért kétszeresen veszedelmes. Magyarellenes hangulatról egyelőre nem lehet szó Oroszországban. Ellenkezőleg. Nem kerülhet Oroszországba magyar ember, akinek ismétlően el ne mondanák, hogy az orosz nép megbánta és resteli az 1849-iki eseményeket.

Ez azonban reánk nézve vékony viaszfalas. Ha tényleg rá kerül a sor a szláv-germán leszámolásra, kockázatra kerül minden csepp vérünk, mind anyagi és erkölcsi vagyonunk. Végzetes a germánághoz csatol; a mellett a kitartásra köteles soha megtagadó lojalitásunk, gavallérságunk, minden valószínűség szerint, jövőre keke is; mert a szlávág diadalmas felkerekedése életveszélyessé válnék nek nézve még akkor is, ha vele együtt harcolnánk a germánok ellen.

GARGY URFI.

A szerb trónörökösnek magyar milliók kéneének.

A budapesti A p-ban olvassuk:

A szerb trónörökös a bolondságairól és korlátoltságáról ismert királyfi, a háborus kilátások rév minden áron pénzt akart keresni. Ezt, sok pénzt, mint egy lószállító-ügy, mint egy orosz miniszter, vagy egy montekarlo-i bakkista. Erre szánta el magát György, a pénzszerzésre, után Szerbia kasszája kifogyott, a vira kifogyott, hogy Péter ládjájában csak egy korona unatkozik, az se pénz hanem fejlődésnek szolgál és emnélfogá pléból való. György rájött arra hogy pénz nélkül nem ér semmit az élet, s mint afféle világfi, simán, elegásan akart pénzhez jutni. Elhatározta, hogy valamelyik magyarországi életbiztosítási társaságnál egy millió korona biztosítja az életét, s mihelyt kezébe lesz a kötvény, arra nagyobb kölcsön fog felvenni. Persze, mentül nagyobb.

Ebben az életbiztosítási ügyben már hetek óta házalnak a trónörökös magyarországi ügynökei, akiknek, bár egy magyar magnás is dolgozik György urfi érdekében, mindégg nem sikerült az életet lebonyolítaniok. Reméljük, hogy ezután „A Nap” közlései révén egyáltalán eloszlik minden remény arra nézve, hogy György magyar pénzzen mulathasson Belgrádban, vagy magyar pénzzen öltöztethesse fel a szerb önkéteseket. Ebből nem eszik a szerb trónörökös s nem esznek a lelkesmeretlen ügynökök sem, akik zsíros províziók reményében próbálták egy életbiztosító-intézetbe besikkasztani a mellbeteg, elmebajos, de mindenképpen veszedelmes szerb lurkót.

György urfi ügynökei először az Első Magyar Általános Biztosító Társaságnál kísérleteztek. Szerették volna elhitetni a társasággal, hogy ez egy kitünő üzlet, mert nem lehet tudni, mi lesz még ebből a trónörököséből. Ez egy szép napon még Krisztics Milánt is lefozheti, vagy lefozhatja az öreg Milánt, szóval a legnagyobb jövő kandidál pénztelen fejére. A jószavu, de gyenge

érvü ügynökök először Hajduska Albert vezérttkárral, majd Róna osztályfőnökkel tárgyaltak, de eredménytelenül. A társaság nem volt hajlandó megkötni az egymillió életbiztosítást. Hajduska Albert az ügyről a következőket mondta „A Nap” munkatársának:

— A Nap értesülése csakugyan igaz. A szerb trónörökös életbiztosítást ügyében valami három ember is járt nálunk, mind kifogástalan megjelenésü gavallér-ügynökök. Mi azonban nem voltunk hajlandók ezt az üzletet megkötni, nemcsak azért, mert a György élete üzletnek nagyon rossz, de már hazafiságból se megynük bele az ilyen biztosításokba. Nem hiszem egyébként, hogy akad szolid intézet, amely György királyfiának beugranék, mert ez az üzlet olyan, mintha én tüzbiztosítást kötnék egy puskaropos hordóra, amelynek a kanocza már ég.

Az ügynökök innen hosszú orral távoztak, mert látták, hogy az Első Magyar nem ad egy vasat se az első szerb életére. De nem estek kétségbe. Mert Györgyike nem az a fiu, akinek az árnyékában kétségbe kellene esni. Több helyet megjártak, több ajánlatot tettek, több helyről kiutasították őket, de végre a nagy szimatunat elértek oda, ahol meghallgatták őket.

Eljutottak az Első Katonai Biztosító Intézethez, amely József főherceg védnöksége alatt áll. György is katona, az intézet is katonai, na, ezek szépen egymásra letek. Itt dr. Reiner Béla igazgatóval tárgyaltak. Az igazgató kijelentette, hogy egy millió koronáig nem köthet biztosítást, mert náluk a maximum tízezer koronáig terjed, de van egy kitünő kibuvó, tudniillik részvenőttség révén meg lehet kötni az üzletet. A Nap munkatársa előtt a szerb igazgató nem vallowta be, hogy ő nem vállalkozott az üzlet lebonyolítására, de a valóság az, hogy egy előkelő magnás megbizta dr. Hermann Lajos ügyvédet, hogy bonyolítsa le az üzletet a intézetnél, ő, már mint a magnás, gonoskodott arról, hogy mihelyt meg lesz a kötvény, arra nyomban pénzt is leessen felvenni. Ugy tervet, hogy orvosok keressék fel Györgyöt Belgrádban, kik az intézet megbizásából biztosítás méreteket vesznek fel róla, hogy ez tapon az üzlet hamarosan nyélbe ütődessék. Reméljük, hogy A Nap közlései alkalmas és hazafiatlan tervet csúrájában megfojtották s György pumpolási kísérletei megbuktak Budapesten.

RIZSAK JÁNOS

passzol pénzüköd budapesti íródája VII., KIRALY-UTCA 108 szam alatt van. Irodavezető: RIZSAK RIMHALY.

Bartók László

NEW YORKBAN, A MÁSODIK AVE., 184. SZÁMA ALATT

MAGYAR VENDEGLŐT

nyitott, ahol a nap bármely órájában HAZAI módon elkészített kitünő magyar ételek kaphatók. AKI OTTHON AKARJA MAGÁT ERZÉNNI ÉS ZAMATOS M A G Y A R ÉTELEKET AKAR ELVEZNI, KERESSE FEL BARTÓK magánvendéglőjét.

TÖKE: 100.000 dollár. FELESLEG: 500.000 dollár.

Elnök Sand. B. Price. Aleln. I. L. Peck. Pénzt. H. C. Shafer. Hely. pénzt. Jas. Blair jr.

Scranton Savings Bank

120 és 122 WYOMING AVENUE, — — — SCRANTON, Pa.

Alapított 1867-ben. Alapított 1867-ben. ÉSZAKKELETI PENNSYLVANIÁNAK LEGRÉGBIBB TAKARÉKPÉNZTÁRA

Ez a bank elősegíti az embert a takarékoskodásban. Kamatokat januárius 1-én és július elsőjén kifizeti.

BETÉTEK ELFOGADÁSÁRA SZOMBAT ESTE HÉT ÓRÁTÓL NYOLCIG NYITVA VAN.

SZABÓ LAJOS

GHROME, N. J. ÉS VIDÉKE

EGYEDÜLI MAGYAR KÖZJEGYZŐJE. HAJÓ- ÉS VASUTI JEGYEK TÖRVÉNYES ÜGYNÖKE.

Pénzszállítás Európa bármely részébe. Az Egyesült Államokban engedélyezett Money Orderen szálljuk, hol \$10.000 évadig van letéve. Minden reám bizott törvényes ügyeket a légezkszerűben elvégzek. Tanácsot és utabiztatást ingyen adok. C21N1.

LOUIS SZABÓ, Chrome, N. J.

PRÁGER JÓZSEF

Főiroda: 280 BROADWAY, NEW YORK. Filóiroda: 238 E., 14-1K UTCA, 11-1K emelet.

ahol naponta esti hat órától kezdve találhatók.

ELVALLAL BARMILY PERES ÜGYET MÉLTÁNYOS ÁRAK MELLETT.

SEHOMMI KISASSZONY.

Amerikai regény.

Írta: A. C. GUNTEB.

Első könyv.

PETE, A GULYÁS.

[Hetedik folytatás.]

Most már mindnyájan tisztában vannak azzal, hogy Pete mily szörnyű élet-halál harcöt vívhatott a vérszomjas indusokkal és mr. Garvey, aki fölöttébb büszke erre a fiatal emberre, piszógó, mondhatnók könyves szemekkel esküdött, hogy embert csinál ebből a fiúból, ha kiheveri ezt a bajt...

Pete volt a legderekabb tejfőlé-szájú, akivel csak találkozott... Ámbár keletről jött, ahol azok az átkozott filandropodisták laknak...

Kicsodák? — kérdezte az orvos hangosan kacagva.

Hát a filandropodisták, öcsém, — felelte a sheriff méltósággal, — azok a számarak, akik szeretik az indusokat... Szentesese, — fakadt ki az öreg hargosan, — ha eszembe jut mindaz, amit csak vörösbőrűek tegnap elkövettek, szeretném megskalpirozni az összes filandropodistákat!

Pedig most is van egy csomó Lordsburghban, — szolt az egyik bátyász. — Egész utazó-társaság indul Kaliforniába. Hallottam, amint a Pullmann-kocsikban háborogtak, hogy lovas-csapatok üldözik a szegény Apachekat.

Ne beszélj bolondokat! — formedt rá a sheriff hitetlenül.

De ha mondom!... Szidták a kormányt, hogy micsoda kegyetlenség az, lelépni a szerencsétlen indusokat.

Lemészárolni az indusokat! — méltatlankodott Garvey. — Legközelebb még majd a csörgökigyók pusztítása ellen is kikelnek. És ezek a filandropisták Lordsburghban vannak most?

Ott hát; talán még holnap is ott lesznek, meg holnapután is, mert a felbőszítettség elterjedt a vasutvonal töltését fel dél.

Erre a hírre Garvey gondolkozva forgatta a szemét, de néhány perc múlva oly szilaján kiáltott fel: — „Hipp-hipp hurra!” hogy a többiek mind meg-hökkenve néztek össze.

Mi történt, főnök ur? — kérdezte a békebíró kíváncsian.

Semmi, semmi! — felelte a sheriff, — csak eszembe jutott valami.

Aztán megparancsolta, hogy vegyék fel ezt a két sebesültet és vigyék Lordsburghba. A bányászok egyik-másika azonban ellenvetette, hogy mivel az öreg Comming tanyája Arizona területén fekszik, törvény ellen volna, hogy Lordsburghban tartásuk meg a vizsgálata.

Törvény ellen! — kiabált Garvey. — Hát igaz, hogy a hullák itt fekszenek Arizona területén, de ki biztosít bennünket arról, hogy nem Uj-Mexikóban gyilkolták meg őket?... Ez a fiú nem tehet tanúságot, mert lábában fekszik, ez a kis leány pedig idegen a vidéken. Aztán meg az én nevem Breckinridge Garvey és a sheriffje vagyok Uj-Mexikó szabad-területnek, a bírói jogomnál fogva esküdtöket tartok Lordsburgh városában, amittől a filandropodistáknak minden hajuk szála az égnék áll, az újságok pedig ölnyi betűkkel írják róla!... Punctum.

Ez a „punctum” minden aggodalmat eloszlatott, s a kis csapat legott elindul Comming tanyája felé, amely csak félóránnyira van ide. Ott felszedték Willoughby kapitány és neje hulláját, két szerencsétlen gulyásával együtt, akit a völgyben értek utól és gyilkoltak meg az indusok. Aztán, oappal pihenve, egész éjjel pedig utazva, mert éjjel és hűvössel kellemesebb az utazás, másnap kora hajnalban megérkeztek Lordsburghba, ahol még mindig ott rostokolt a Pullmann-kocsi, a Kaliforniába igyekvő kiránduló-társasággal.

Megesiptelek benneteket! — dörmögött a sheriff mérgesen, amint meglátta őket.

Majd hirtelen megkérdezi az állomásfőnöktől: — A városban van-e Hank Johnson?

Amikor meghallja, hogy a fiatal ügyvéd itthon van, egyenesen felszalad hozzá, s önmaga átközlés közben találja meg.

— Na, Hank, ha jól elvégzi ezt a dolgot, a jövő választáskor úgy beteszem a kongresszusba, mint ahogy most semmi dolga ottan!

Ezzel siet a többi dolgára, míg a fiatal ügyvéd úgy megrezzen a széken, hogy majd elvágta a torkát, — mert éppen borotválkozott.

Alig ért le Garvey az utcára, mindjárt megállította egy elegáns, angol külsejű, fekete szemű fiatalember, aki be is mutatta magát, hogy ő mr. Arthur Willoughby, Londonból. Nagyon gyorsan beszélt és kissé izgatottan kérdezte:

— Ugyebár, ön az a sheriff, aki az indusokat üldözte vette?

— Én vagyok, — felelte Garvey röviden, mert tömördek dolga lévén, szabadulni igyekezett.

— Akkor talán megmondhatná, hogy mi történt Thomas Willoughby kapitányval és családjával. Én az öcsése vagyok.

— Szegény uram, — sóhajtott a sheriff halkán, — én rossz hírvitő vagyok. A bátyját és bátyjának feleségét tegnapelőtt meggyilkolták az indusok.

— Irgalmas Isten! — jajdult fel az angol s úgy látszott, hogy lelke mélyéig megrendült. — Hát a kis unokahogom? — kérdezte aztán halkán és szorongva.

— Oh, miss Flossie! — felelte Garvey, örülve, hogy némi jó hírt is mondhat; — miss Flossie éppen most reggelizik az ebédlőben és nincs semmi baja.

Tíz percnyi élénk vita után, melyben két-három törvény-szakaszról volt szó, Garvey melegen megrázta a fiatal ügyvéd kezét és így szólt:

— Na, Hank, ha jól elvégzi ezt a dolgot, a jövő választáskor úgy beteszem a kongresszusba, mint ahogy most semmi dolga ottan!

Ezzel siet a többi dolgára, míg a fiatal ügyvéd úgy megrezzen a széken, hogy majd elvágta a torkát, — mert éppen borotválkozott.

Alig ért le Garvey az utcára, mindjárt megállította egy elegáns, angol külsejű, fekete szemű fiatalember, aki be is mutatta magát, hogy ő mr. Arthur Willoughby, Londonból. Nagyon gyorsan beszélt és kissé izgatottan kérdezte:

— Ugyebár, ön az a sheriff, aki az indusokat üldözte vette?

— Én vagyok, — felelte Garvey röviden, mert tömördek dolga lévén, szabadulni igyekezett.

— Akkor talán megmondhatná, hogy mi történt Thomas Willoughby kapitányval és családjával. Én az öcsése vagyok.

— Szegény uram, — sóhajtott a sheriff halkán, — én rossz hírvitő vagyok. A bátyját és bátyjának feleségét tegnapelőtt meggyilkolták az indusok.

— Irgalmas Isten! — jajdult fel az angol s úgy látszott, hogy lelke mélyéig megrendült. — Hát a kis unokahogom? — kérdezte aztán halkán és szorongva.

— Oh, miss Flossie! — felelte Garvey, örülve, hogy némi jó hírt is mondhat; — miss Flossie éppen most reggelizik az ebédlőben és nincs semmi baja.

De, midőn e szavakra mr. Arthur Willoughby úgy megtántorodott, hogy majd elesett, ijedten kiáltott fel:

— Bocssáson meg, uram, hogy ily hirtelen, bevezetés nélkül mondtam el a rossz hírt, de valóban nem tehetek róla; természetem az ösztönöség.

— Nem, nem! — fuldoklott a fiatal ember, — az lehetetlen!

— Pedig, fájdalom, ugy van! — sóhajtott Garvey. — A bátyja és sógor-
nöje hullait én magam hoztam ide, s már fel is állítottam a ravatalukat odabent.

Ezzel Garvey a szomszédos fogadóra mutatott.

— Nem, az lehetetlen! — ismételte mr. Arthur Willoughby, — hogy az indusok megölték az apát és anyát, a kis lányukat pedig megkímélték! — Sokkal többet hallottam róluk, hogysem ezt elhithetném.

— Látnom, hogy jól ismeri az indusokat, — felelte Garvey — igaza van, hogy az ön unokahugát is megölték volna a zsványok, ha egy bátor ember, a tulajdon élete kockázatásával, s talán a tulajdon élete árán, megmentette a kicsikét.

E feleletre a mr. Arthur Willoughby ajkai mozogtak, mintha mondani akart volna valamit, de a sheriff egy hangot se hallott. Így folytatta hát:

— Ha tetszik, elvezethetem önt miss Flossiehoz, s aztán beszélhetek talán arról is, hogy mit lehetne tenni Petéért. Más ember fia bizonyára belehalt volna ebbe az esethez, de azt hiszem, hogy ez a cowboy kilábol. Most ugyan nincs az eszén, de két feleser is dolgozik mellette.

Ezzel a sheriff bevezette Arthur Willoughbyt a fogadóba, ahol legelőször is a kis Flossie szaladt elébe és zokogva panaszkodta el, hogy az édesapát meg és édesanyját megölték az indusok, s most már neki senkije sincs Arthur bácsin, meg mr. Peteren kívül.

— Ön talán szeretné látni Petét is? — kérdezte a sheriff Willoughbytól.

— Minden esetre; lehet, hogy az okmányok is nála vannak, — dörmögte magában a fiatal ember.

S bement a másik szobába Garvey után, aki kézen fogva vezette a kis Flossiet.

Ez a szoba mindjárt amellet a nagy szoba mellett volt, amelyben az esküdtöszeknek kellett majd törvényt tartania; az ablak mellett állt az ágy, s ezen feküdt a szerencsétlen Pete, most kissé nyugodtabban, mert a két doktor kivette karjából a golyót és némi morfium-befecskendezéssel csillapította a sebesült fájdalmait. Ágya fejénél ült a fogadó egyik szolgálója, aki legott felállt, mikor a sheriff bejött és félrevonult a betegtől.

— Pete, öreg fickó! — suttogta Garvey gyöngéden, — elhoztam a kis leány nagybátyját, aki meg akarja köszönni, hogy megmentetted huga életét.

Flossie pedig, aki az ágy másik oldalára szaladt, megfogta Pete ép kezét és szelíden, szeretettel mondta:

— Édes mr. Peter, ugy örülök, hogy már nincsen baja! Azt hiszem, a doktor bácsi is azt hiszi, hogy minden jóra fordul.

Arthur Willoughby ott állt az ágy lábánál és sem az arcán, sem a szemében nem látszik semmi nyoma a háladatosságnak, ugy hogy az öreg Garvey megütödvé néz rá és boszusan dörmög magában valamit az angolok szivtelen-ségéről. De mielőtt hangosan mondhatna valamit, Pete hirtelen kinyitja szemét, s megpillantván az angolt, nagy erőfeszítéssel felül fektéből, ép kezét felemeli, s rámutatván Arthur Willoughbyra, fenyegetően, rekedten hörgi:

— Machiavelli!... Machiavelli!... Aztán fájdalmas nyögéssel visszarskad ágyába és ismét elveszti az eszméletét.

— A szegény fiú már megint félrebeszél! — sóhajtott fel Garvey. — Jobb, ha nem is bántjuk most és megvárjuk, míg az eszére tér.

Majd, odaintván a fogadós szolgálóját, szigorúan ráparancsolt:

— El ne mozdulj az ágyától, Jimmy, és mindent megtégy, amit az orvosok rendelnek!

Mikor kimentek a szobából, Arthur Willoughby félrehívta a sheriffet és halkán így szólt:

— Alighanem ennél a funál vannak az unokahugom irásai is. Nem szerezhethé meg tőle, jó ember?

— Megszerezni?... Szerezze meg az ur maga! Aztán meg, tudja, engem nem hívnak jó embernek ezen a környéken, mert mindenki ismer, hogy rossz csont vagyok, ha valaki a tyuk-szememre lép, — tette hozzá a sheriff, akinek éppen nem tetszett, hogy ez a helyke angol olyan fenhéjázva beszél vele.

— Oh, biztosíthatom, hogy nem akarom sérteni önt, — szolt Arthur Willoughby hirtelen. — De azt gondoltam, hogy a bátyám talán rábízhatta irásait arra a megsebesült cowboyra.

— Hát voltak is nála irások... — Na, látja!...

— És azok az irások most nálam vannak, — folytatta Garvey. — De én meg sem néztem őket s nem is olvastam el addig, amíg a fiú él; és ha megél, akkor majd ő tegyen vele, amit jó-nak lát, én nem avatkozom bele. Ön tehát várja be, míg vagy jobbra, vagy balra dől el a fiú életének a kockájára s aztán majd beszélhetünk az okmányokról.

Az „okmányok” szóra Willoughby összerzzen, majd izgatottan mondta:

— De én haza akarok menni Angliába és nem várhatom meg, hogy mi lesz ebből a fiúból...

— Az se baj. Hagyja itt nálam a londoni címét s ha lesz valami, ami az öné, majd posta útján elküldöm.

Ezel a sheriff sarkon fordult és falképnél hagyta az utána bámuló angolt.

— Ez a bolond is másképp beszélt volna velem, ha tudta volna, hogy angol peer előtt áll! — dörmögte Willoughby boszusan.

Majd hirtelen megcsikorgatta a fogait s rápillantva kis hugarára, aki a fogadó küszöbén állt, vad fény villant meg szemében, amint dühösen mondta magában:

— Még nem vágyok az!... Ez az átkozott cowboy meghusítottta a legzseniálisabb tört, amit valaha kieszeltem.

A következő perczben azonban már legyőzte indulatát, odament a kis Flossiehoz és el akarta vezetni, midőn a sheriff egyik segédje megállította és megszólította:

— Bizonyára megengedi, hogy a kis leányt az esküdtöszek elé vezesse. A közvádó koronatanuként akarja kihallgatni.

— Oh, igen... természetesen, — felelte Arthur. — De, reményilem, nem fog sokáig tartani a dolog, mert mi már a legközelebbi vonattal indulni akarunk.

De, látván a megütődést az egyszerű ember arcán, hirtelen hozzátette:

— Minden esetre... mihelyt intézkedtem a temetésről.

— A vizsgálat és az ítélet-hozatal még ma délelőtt meglesz, — felelte a sheriff segédje röviden.

Mialatt beszélt, a fogadóval szemben álló Pullmann-kocsiból zavart, ijedt kiabálás hallatszott, ugy hogy Arthur meghökkenve fordult arra.

— Mi az már megint?

— Oh, semmi, — felelte a sheriff segédje és gunyosan elmosolyodott. — Csak mr. Garvey sorsolja ki az esküdtöszeket a filandropista kirándulók közül.

A Pullmann-kocsikban valóban ez történt. Két ily koci áll egymás mellett a sineken, várva a sürgönyt, mely hírt ad az elszakított töltés helyreállításáról s arról, hogy tovább utazhatnak. Az egyik kocsiban egy magas, előkelő, igen méltóságos külsejű, negyvenéves ur nőt utazott, aki az éjjel érkezett meg, és csak nem rég vesztette el a férjét, mert mély gyászban volt. Tízennégy-tizenöt éves kis leánya, meg egy szobaleány kísérte és semmi köze se volt azokhoz az utasokhoz, akik a másik Pullmann-kocsiban utaztak.

Ennek a másik kocsinak az utasai voltak a „filandropodista kirándulók”, akik, a messze keletről és északról jöve, soahse láttak még eleven indust a maga őseredeti vadságában, s tévuttra vezette hamis felebaráti szeretetüktől, a dolgok helyes ismerete nélkül védelmére kelttek a vérszomjas és kegyetlen Apacheknak, akiknek már a pusztá nevé is rémületet és halált jelent a nyugati területeken.

[Folytatása következik.]

RIZSÁK JÁNOS, KÖZJEGYZŐ. MAGYAR PÉNZKÜLDŐ ÉS VÁLTÓINTÉZETE. 127-2IK UTCZA, PASSAIC, N. J. PÉNZT a legpontosabban és lehetőleg leggyorsabban küld az 6-12 óráig. ÉS SZÉSZES HAJTÁRSULATOK MEGHATÁROZOTT KÉPVISELŐJE. MINDENMÉRT közjegyzői okiratok szakszerűen kiállítottak és konzultatívul hitelesítettek. Jogi, katonai és telekessnyvi ügyekben pontossággal járok el. REAM BIZOTT ÜGYEKBESEN pontosan és lelkifurcsatosan járok el. AZ UTASOKAT SZEMELYESEN ELKÍSÉREM a hajóhoz. UTBAIGAZTAT, felvilágosítást és tanácsot INGVEN adok. FIOKÜZLETEK: ALPHA, N. J. WHARTON, N. J. FRANKLIN FURNACE, N. J. SOUTH PETHLEHEM, PA.

KNAUTH, NACHOD ÉS KÜHNE. PÉNZUTALVANYOK, HITELEVELEK A VILÁG MINDEN RÉSZÉBE ÖRÖKSÉGEKET ÉS KÖVETELÉSEKET PONTOSAN BEHAJTANAK. 15 WILLIAM STREET = NEW YORK.

MEGCSINÁTO BANCÁKOK.

E szent alatt egy bankjegyet nevezünk meg, amelyhez hozzáférnek bármely formájú pénzügyi vagy pénzügyi céljából.

NEW YORK ÁLLAM.

KNAUTH, NACHOD ÉS KÜHNE, 15 WILLIAM Street, New York. KISS EMIL, 104 Second Ave., New York. Tíz év óta fennáll.

NÉMETH JÁNOS, 457 Washington Street, New York.

ROSETT MORITZ, 197 Stanton Street, New York. Alapítástól 1878-ban. Főnökök: 145 Montgomery Street, Jersey City, N. J., 447 State Street, Perth Amboy, N. J., 23 N. Main Street, Wilkesbarre, Pa., 18 Federal Street, Youngstown, O.

SCHWABACH MAGYAR BANCÁZSA, 142-1 Avenue, a 74-ik utca közeledben. Főnökök: 145 Montgomery Street, Jersey City, N. J., 447 State Street, Perth Amboy, N. J., 23 N. Main Street, Wilkesbarre, Pa., 18 Federal Street, Youngstown, O.

FALCK A. ÉS TÁRSA, 115 West 125, New York.

As Szézes hajóvalak Alvalos Ágyad, pénzügyi legbiztosabb és leggyorsabb hajóvalak. Ingatlan jogtanácsot ad. Hármas év óta fennáll.

PENNSYLVANIA ÁLLAM.

B. HENDLER, Successor to A. HENDLER SON & Co., Cassandra.

Főnökök: 145 Montgomery Street, Jersey City, N. J., 447 State Street, Perth Amboy, N. J., 23 N. Main Street, Wilkesbarre, Pa., 18 Federal Street, Youngstown, O.

FIRST NATIONAL BANK, Elő Nemzeti Bank, Minersville.

Alapítók: \$200,000.00, tartalékuk az ezt nem számítva \$75,000.00. Előnök: Charles R. Kear, pénzügyi Henry F. Foster.

KLEIN JAKAB, magyar bank- és váltóintézet, 1846 Penn Avenue, Pittsburg.

Meghatalmazott pénzügyi és hajóvezetőintézet. Készít közjegyzői okiratokat és elvállalja hamis írászatok elismertetését.

FIOKÜZLETEK: 207 Sixth Ave., HOME-STEAD, Pa. és North Duquesne Ave., DU-QUESNE, Pa. Mindegyik üzlet Klein Jakab személyes felügyelete alatt áll s így bármelyik fiókülethez forduljon is a magyarság, mindenütt pontosan és lelkifurcsatosan fog kiszolgálatni.

KAIL G. ARPAD, Uniontown, Pa. Amerikai és hazai ügyek elismertetése. Köszönettel hitelesítések. Pontos pénzügyi intézet.

FIRST NATIONAL BANK, Elő Nemzeti Bank, Leechburg.

Szézes tőke \$450,000.00. Bankotételek elfogad. Főnökök és hajóvezetők.

SCRANTON SAVINGS BANK, Scranton, Pa. 122 Wyoming Ave.

Tőke 100,000 dollár. Főnökök \$50,000 dollár. Székeslet-Pennsylvaniaiának legelső takarékpénztára.

OHIO ÁLLAM.

PAPP MIKLÓS, 2929 Lorain Ave., Cleveland, O. Államilag engedélyezett közjegyző, pénzügyi és közjegyzői iroda.

PERCEL LAJOS, 262-534 Pearl Street, Cleveland.

WISCONSIN ÁLLAM.

MERCHANTS AND SAVINGS BANK, Kenosha, Wisconsin állam felügyelete alatt. H. B. Robinson elnök. Tőke \$25,000. Előnk közjegyzőket minden vonalra. Pénzeket elvállal a világ bármely részébe. Takarékbetéteket elfogad.

NEW JERSEY ÁLLAM.

RIZSÁK JÁNOS, 188 Second Street, Passaic.

Főnökök és hajóvezetők. Bármely okiratokat elkészít.

JOSEPH MAJOR MYERS, Phillipsburg és Alpha.

Főnökök, hajóvezetők és közjegyzői hivatal.

WARADY LAJOS, 449 S. Broad St., Trenton.

Főnökök és hajóvezetők. Házak, telkek vételre és eladásra.

HUNFALVY HUGÓ. Hítes ügyvéd és jogtanácsos, — közjegyzői hivatal. — Iroda a főpostával szemben. 231 BROADWAY New York City.

Dr. Wm. Julian FOGVOROS. 188 S. BROAD STREET, TRENTON, N. J. Telálható délután 3 órától este 8 óráig. Forduljon bizalommal dr. Julianhoz. Gondos fogmőzést és jóárártást vállal. Interstate Phone: 1024.

Pres.: Joseph Soloson. Cashier: E. R. Floto. THE YOUGH NATIONAL BANK of CONNELLSVILLE, Pa. Ez a nemzeti bank minden betét után 4 százalékos fizet. A Connelleville és környékbeli magyarság figyelmébe ajánljuk.

